

Icchearts yhteistyössä sosiaalitoimen ja
koulun kanssa
- ei neuvota vaan kysytään neuvoa

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi
Opinnäytetyö
5.4.2011

Heli Sillman
Sanna Strömdahl

Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaalialan koulutusohjelma		Sosionomi (AMK)	
Tekijä/Tekijät			
Heli Sillman ja Sanna Strömdahl			
Työn nimi			
Icehearts yhteistyössä sosiaalitoimen ja koulun kanssa - "Ei neuvota vaan kysytään neuvoa"			
Työn laji		Aika	Sivumäärä
Opinnäytetyö		Kevät 2011	34+2
TIIVISTELMÄ			
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, mikä merkitys Icehearts- yhteistyöllä on Siltamäen ala-asteen sekä Pohjoisen Perhekeskuksen Tapulin toimipisteen työntekijöille. Samalla selvitettiin, miten yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tämä opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja noussut Iceheartsin tarpeesta saada tutkimustietoa toimintansa merkittävydestä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa, jota Icehearts voi hyödyntää toimintansa kehittämisessä tulevaisuudessa sekä parhaimmillaan vahvistaa ja kehittää poikkihallinnollista yhteistyötä sosiaalitoimen ja koulujen kanssa. Teoreettisen taustan opinnäytetyölle tuovat moniammatillinen yhteistyö ja dialogisuus sekä julkinen ja kolmas sektori hyvinvointivaltiossa.</p> <p>Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen. Aineiston keruumenetelmänä on käytetty haastattelua. Iceheartsin edustajat määrittivät haastateltavat joiden katsoivat soveltuvan parhaiten tämän opinnäytetyön toteutukseen. Haastatteluun osallistui 2 henkilöä sosiaalitoimesta sekä 3 henkilöä koulutoimesta. Opinnäytetyön analysointimenetelmänä käytimme teemoittelua.</p> <p>Tulosten perusteella voidaan sanoa, että yhteistyöllä on merkitystä yhteistyökumppaneille. Tulokset osoittavat, että tämänkaltaiselle kolmannen sektorin toiminnalle on tarvetta julkisella sektorilla. Moniammatillisen yhteistyön yhdeksi tärkeimmistä tehtävistä katsottiin tiedonkulku jonka avulla saavutetaan kaikkien osapuolten yhteinen tavoite; lasten kasvun ja yksilöllisten sosiaalisten tarpeiden huomioiminen. Iceheartsin katsottiin olevan linkkinä koulun, sosiaalitoimen ja perheiden välillä.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan sanoa, että tiiviillä ja aktiivisella yhteistyöllä voidaan saavuttaa suurin mahdollinen hyöty tämänkaltaisesta moniammatillisesta yhteistyöstä. Haastattelujen perusteella merkittävä kehittämissuositus on juuri yhteistyön tiivistämisessä. Voidaan myös päätellä, muuttuvan yhteiskunnan myötä Iceheartsin kaltaisten toimijoiden paikka on koulumaailmassa, jossa työtä voidaan tehdä moniammatillisesti lähellä lasta.</p>			
Avainsanat			
Moniammatillinen yhteistyö, hyvinvointivaltio, julkinen ja kolmas sektori, dialogi			

Degree Programme in		Degree
Social Services		Bachelor of Social Services
Author/Authors		
Heli Sillman and Sanna Strömdahl		
Title		
Icehearts Cooperating with Social Services and School - "We don't say how to do it, we discuss it"		
Type of Work	Date	Pages
Final Project	Spring 2011	34+2
<p>ABSTRACT</p> <p>The purpose of this final project was to examine how important the Icehearts organization's operation was to the employees of the Siltamäki elementary school and the family center Tapuli. In addition, the development opportunities of the cooperation were studied. This final project was conducted on the initiative of the Icehearts organization and its need to examine the significance of its operation. The purpose of this final project was to produce information which the Icehearts could use for the development of their operation in the future and, furthermore, to reinforce and develop its cross-functional cooperation with social services and schools. Multi professional cooperation and dialogue as well as the public and the third sector in a welfare state brought the theoretical background to this final project.</p> <p>This final project was based on gathering and processing qualitative information. The material necessary for the final project was collected via interviews of two chosen professionals from social services and three chosen professionals from school. The interviewees were chosen on the basis of opinions of the Icehearts representatives. The analyzing method used in this study was type-casting.</p> <p>According to the results, the cooperation was important to the partners of the Icehearts organization. The results showed that there was a need for this kind of third sector operation in the public sector. Communication between the partners was found to be one of the most important factors of the multi professional cooperation. This kind of communication helped to achieve the most important goal of all the partners involved, which was that the social needs of growing children were taken into account. The Icehearts was found to be a linkage between school, social services and families.</p> <p>As a conclusion, it can be said that the greatest advantages of this kind of multi-professional cooperation can be achieved with tight and active actions. Based on the interviews, the most important potentials lie in closer cooperation. It can also be noted that because of constantly changing society, the place for the operators like the Icehearts is within the school world where the work can be done near the children.</p>		
Keywords		
multi professional cooperation, welfare state, public and third sector, dialogue		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	JULKINEN JA KOLMAS SEKTORI HYVINVOINTIVALTIOSSA	2
2.1	Hyvinvointivaltio Suomessa	3
2.2	Julkinen sektori	4
2.3	Kolmas sektori	4
2.4	Julkisen ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö	4
3	SOSIAALIPALVELUJÄRJESTELMÄ	5
4	ICEHEARTS	6
4.1	Pelaajat	7
4.2	Kasvattajavalmentajat	8
4.3	Toiminnan tarkoitus	9
4.4	Yhteiskunnallinen näkökulma	9
5	MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ	9
5.1	Dialogi	11
5.2	Syrjäytymisen ennaltaehkäisy	11
5.3	Icehearts yhteistyössä koulutoimen kanssa	12
5.4	Icehearts yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa	13
6	OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	14
6.1	Laadullinen tutkimus	14
6.2	Informaatiokirje	15
6.3	Haastattelu	15
6.4	Aineiston analysointi ja teemoittelu	16
7	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	17
7.1	Yhteistyön alku	17
7.2	Yhteistyö käytännössä ja sen merkitys	18
7.3	Yhteistyö tulevaisuudessa	20
7.4	Edistävät ja estävät tekijät	22
7.5	Kehittämisehdotuksia	22
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	24
9	OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS	27
10	POHDINTA	29
	LÄHTEET	33
	LIITTEET 1-2	

1 JOHDANTO

Lapsen hyvinvointia turvaavat ja uhkaavat monet eri tekijät ja ne saattavat linkittyä toisiinsa. Näitä ovat perheen sisäiset ja ulkoiset voimavarat, sosiaalinen verkosto ja erilaiset yhteiskunnan tarjoamat palvelut. Keskeisimmässä roolissa lasten hyvinvoinnista vastaa perhe mutta myös sosiaaliset suhteet ja verkostot perheen ulkopuolelle on todettu lasten myönteisen kehityksen kannalta erittäin merkityksellisiksi. Toimivilla yhteistyöverkostoilla voidaan tarjota kokonaisvaltainen tuki lapsen kasvuun ja kehitykseen. Toimivat ja positiiviset vuorovaikutustilanteet muiden aikuisten ja lasten kanssa tuovat syrjäytymisriskissä olevalla lapselle myönteisiä vuorovaikutus suhteita (Juhila – Forsberg – Roivainen 2002: 82, 94).

Tämä opinnäytetyö on toteutettu Helsingin Icehearts Ry:n pyynnöstä. Icehearts järjestää neljällä eri paikkakunnalla joukkue-urheilua lapsille, joilla ei ole muutoin mahdollisuutta harrastaa. Yhdistys on perustettu vuonna 1996 ja toiminnan edetessä siitä on kehittynyt toimintamalli, jonka keskeisiä periaatteita on lasten hyvinvoinnin edistäminen ja osallisuuden tukeminen. Icehearts haluaa kehittää toimintaansa yhteistyössä koulun ja sosiaalitoimen kanssa, jotta se voisi vastata parhaimmalla mahdollisella tavalla yhteiskunnan tarpeisiin lasten ja perheiden hyväksi. (Helsingin Icehearts Ry:n toimintakertomus 2009, Turkka – Turkka 2008: 17).

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota Icehearts voi hyödyntää toimintansa kehittämisessä tulevaisuudessa sekä parhaimmillaan vahvistaa ja kehittää poikkihallinnollista yhteistyötä sosiaalitoimen ja koulujen kanssa. Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksinä olivat, mikä merkitys Iceheartsin kanssa tehtävällä yhteistyöllä on sosiaalityöntekijöille ja koulun opettajille ja millä tavoin yhteistyötä voitaisiin kehittää. Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää yhteistyön merkitystä, jonka jälkeen voidaan arvioida yhteistyön toteutumista yhteistyökumppaneiden näkökulmasta. Olemme opinnäytetyössämme pohjanneet teoreettisen taustatiedon hyvinvointivaltioon, julkiseen ja kolmannen sektoriin sekä moniammatilliseen yhteistyöhön. Sivuumme työssämme myös käsitteitä dialogi ja syrjäytyminen, jotka ovat opinnäytetyössämme tutkimusongelman kannalta hyvä käsitellä.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen ja sen aineistonkeruumenetelmänä on käytetty haastattelua. Opinnäytetyö toteutettiin haastattelemalla Pohjoisen perhekeskuksen Tapulin toimipisteen sekä Siltamäen ala-asteen työntekijöitä. Haastattelujen avulla sel-

vitimme, kuinka Icehearts- toiminta on vaikuttanut edellä mainittuihin toimijoihin, sekä kuinka toimintaa ja yhteistyötä voidaan kehittää tulevaisuudessa.

Lopuksi pohdintaosuudessa mietimme opinnäytetyömme tarjoamia mahdollisuuksia tutkitun tiedon jakamisessa myös muille. Näitä henkilöitä voivat olla esimerkiksi sosiaalialan työntekijät sekä vastaavanlaisen tutkimusongelman omaavat opiskelijat jotka tekevät opinnäytetyöntyötään. On hyvä pohtia myös sitä, ketkä muutkin voisivat hyötyä opinnäytetyön tuomasta tutkitusta tiedosta ja mikä rooli tutkitulla tiedolla on yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

2 JULKINEN JA KOLMAS SEKTORI HYVINVOINTIVALTIOSSA

Järjestöjen ja kuntien välinen yhteistyö tulee olemaan tulevaisuudessa tarpeellista. Yhteistyö takaa paremmat mahdollisuudet tarjota tasapuoliset hyvinvointipalvelut kaikille yhteiskunnan jäsenille. Jo laki velvoittaa kuntaa luomaan edellytykset esimerkiksi liikunnalle, kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa kansalaisten hyväksi. Yhteistyö julkisen ja kolmannen sektorin välillä mahdollistaa tiedon ja taidon siirtymisen alalta toiselle yhteiskunnan ja ihmisten hyväksi tehtävässä työssä. Yhteistyö mahdollistaa myös niiden ihmisten tavoitettavuuden ja vertais-tuen jotka muutoin eivät julkisen hyvinvointipalveluiden piiriin löytäisi. Täten myös mahdollisuudet osallistua vertaisryhmätoimintaan ovat olemattomat. (Hölsömäki 2008. 12–19).

Mielestämme on tärkeää yhdistää voimavarat eri palveluiden tuottajien, julkisen sekä kolmannen sektorin välillä yhteisen asian hyväksi. Tällä opinnäytetyöllä voidaan osoittaa tämänkaltaisen kolmannen sektorin toimijan sekä julkisen sektorin toimijoiden välisen yhteistyön merkitys kysymällä yhteistyön merkitystä julkisen sektorin toimijoilta. Opinnäytetyö antaa tietoa yhteistyön merkityksestä näiden sektoreiden välillä sekä mahdollisuudesta toimia yhteistyössä sekä kehittää toimintaansa yhteiskuntaa palvelevaksi kokonaisuudeksi, osaksi palvelujärjestelmää. Voidaan pohtia, vastaavatko hyvinvointivaltiossamme julkisen sektorin tarjoamat nykyiset palvelut yksistään yhteiskuntamme tarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa.

Ongelmien ratkaisemisessa tulisi siirtyä yhden sektorin palvelun tuottajuudesta kokonaisvaltaisempaan palveluajatteluun. On hyvä nähdä ongelmien kokonaiskustannukset pitemmän päälle. Voidaan miettiä, että miksi ei tuettaisi palvelumuotoja jotka ovat ennaltaehkäiseviä sekä hyvinvointia tukevia, ja joiden avulla pystytään mahdollisesti vai-

kuttamaan jo myöhemmässä vaiheessa kalliimman palvelutarpeen minimointiin (Kantola – Kautto 2002. 122–123).

2.1 Hyvinvointivaltio Suomessa

Hyvinvointivaltioiden synty ja kehittyminen on vaihdellut ja vaihtelee eri maiden välillä. Hyvinvointivaltioissa ei ole vain yhtä oikeaa tapaa toimia, mutta jokaista sitoo kuitenkin se, että hyvinvointivaltioiden rakentaminen on ollut reaktiota maiden sisäisiin ongelma-kohtiin, tarve luoda turvajärjestelmä suurten sosiaalisten riskien varalle. Suomessa hyvinvointimalli pohjautuu yhtenäisesti muiden pohjoismaalaisten valtioiden kanssa pohjoismaiseen hyvinvointimalliin. Esping- Andersenin mukaan pohjoismaat eivät muodosta mitään samankaltaista ryhmää vaan myös maiden välillä voidaan nähdä eroavaisuuksia. Pohjoismaiseen hyvinvointimalliin liittyy se, että siinä palvelut keskittyvät julkisen sektorin rahoittamiin ja tuottamiin hyvinvointipalveluihin (Kiander – Lönnqvist 2002: 33,34,37).

Hyvinvointivaltion merkitys ja tehtävät voidaan jakaa sisällöllisesti useaan eri osa-alueeseen ja teemaan. Ominaispiirre hyvinvointivaltiolla on huolehtia kansalaisten perusturvallisuudesta. Sen tulisi toimia yhteisöllisyyden edistäjänä ja tukijana, jonka tarkoituksena on ratkaista yhteiskunnan merkittäviä ongelmakohtia, kuten työttömyyttä, syrjäytymistä, köyhyyttä ja epätasaisuutta alueellisessa kehityksessä. Toisekseen hyvinvointivaltion tehtävänä on tuottaa keskeisiä palveluita kuten koulujärjestelmä, sosiaali- ja terveystalvet, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyviä palveluita sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita. Kolmantena teemana hyvinvointivaltio pyrkii tasa-arvoisuuteen, sosiaalisen ja taloudellisen erojen tasoittamiseen. Tämän teeman katsotaan olevan hyvinvointivaltion keskeinen arvo, joka on koettu myös muissa maissa tärkeäksi (Harisalo – Miettinen 2004: 49–50).

Opinnäytetyössämme aihe liittyy yhteiskunnan, valtion ja julkisten tahojen, tarpeista laajentaa ja tehdä tiiviimpää yhteistyötä poikkihallinnollisesti eri toimijoiden keskuudessa. Myös kolmannen sektorin toimijat tekevät yhteiskuntamme hyvinvointia edistävää työtä ja tarjoavat julkiselle sektorille tuen palveluiden vahvistamiseen ja kohentamiseen. (Juhila ym. 2002: 215). Julkiset palvelut eivät välttämättä pysty mielestämme yksistään vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin yksinään, vaan tarvitsevat rinnalleen jonkinlaista kolmannen sektorin tuottamaa palvelua.

2.2 Julkinen sektori

Julkinen sektori tarjoaa julkisesti rahoitettuja palveluita kaikille kansalaisille sen sijaan, että palveluita kohdennettaisiin vain tietyille ryhmille. Esimerkiksi terveydenhuolto, sosiaalipalvelut ja koulutus ovat verorahoitteisia palveluita jotka ovat ilmaisia tai pientä korvausta vastaan tuotettavia palveluita kaikille kansalaisille. (Kantola 2002: 112). Kuntien tulee huolehtia kuntalaisilleen riittävät palvelut sekä kunnan tulee järjestää puuttuvat palvelut tarvittavalla tavalla. Kunnan vastuu on taata kuntalaisille sosiaalista turvaa sekä edistää ja ylläpitää heidän toimintakykyään palveluilla (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710 § 1, 17).

2.3 Kolmas sektori

Kolmannen sektorin toiminta perustuu yksityisyyteen, eikä se ole julkisen sektorin hallinnoimaa. Julkisella sektorilla ei ole päätäntävaltaa järjestötoiminnan toimintatapaan tai toiminnan linjauksiin koskevilla asioissa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivät julkisen ja kolmannen sektorin voisi tehdä yhteistyötä. Kolmannen sektorin päätarkoituksena on ihmisten hyvinvointi ilman taloudellista voittoa. Toki työntekijöille maksetaan työstään palkka, mutta tällaisella non-profit toiminnalla tarkoitetaan sitä, että tulot kattavat menot. Kaikki järjestölle tulevat taloudelliset tuet suunnataan järjestön perustoimintaan. (Helander 1998: 53, 54).

Kolmannen sektorin yksi tärkeimmistä toiminta-ajatuksista on motivoitunut työntekijä. Motivoituneisuus on tärkeä tekijä, joka sitoo ihmisen osaksi toimintaa. Kolmannella sektorilla toimii eri alojen ammattilaisia. Samanlaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten yhdistäminen on noussut tärkeäksi osaksi kolmannen sektorin toimintaa (Hokkanen - Kinnunen - Siisiäinen 1999: 97, 98). Järjestö toiminnan etu on se, että voidaan reagoida ja toimia tarvittaessa nopeasti myös yli sektorirajojen. Kolmannen sektorin tarjoamien palveluiden kysyntä on kasvanut yhteiskunnassa lisääntyneiden ongelmien kuten työttömyyden myötä. (Laamanen - Ala-Kauhaluoma - Nouko-Juvonen 2002: 13).

2.4 Julkisen ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö

Eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä puhuttaessa voidaan käyttää myös termiä verkostoyhteistyö. Verkostoituminen ja sen osana työskentely perustuu eri toimijoiden vapaaehtoisuuteen sekä yhteisten etujen tavoittelemiseen. Intressit ovat yhteiset ja tavoitteena on, että jokainen verkostoon kuuluva hyötyisi osallisuudestaan. Verkoston osapuolet ovat tasavertaisia eikä kenelläkään ole hallintasuhdetta toiseen. Verkostossa toimiminen edellyttää sitä, että osapuolet luottavat toisiinsa (Möttönen – Niemelä 2005: 87.)

Kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden välisellä yhteistyöllä ja vuorovaikutuksella voidaan tarjota riittävästi ja monipuolisesti palveluita jotka vastaavat ja täydentävät kunnan tarpeita (Hokkanen ym. 1999: 90–92.) Kunnan tulee tarjota kuntalaisille riittävät sosiaalipalvelut (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710 § 13) ja tämän veloitteen toteutumiseksi se voi ostaa palveluita esimerkiksi kolmannelta sektorilta. Helsingin Iceheartsin, sosiaalivirasto sekä opetusviraston välillä tämä yhteistyö tarkoittaa sitä, että sosiaalivirasto ja opetusvirasto maksavat puoliksi koululla työskentelevän Icehearts-kasvattajan palkan. Edellä mainittujen virastojen avulla rahoitetaan myös osa toiminnan kuluista sekä järjestetään leiritoimintaa. (Helsingin Icehearts Ry:n vuosikertomus 2009).

Julkisen sektorin edustajat odottavat järjestöiltä, että nämä täydentäisivät kunnan tarjoamia palveluita ilman, että niille siirretään julkisen vallan vastuuta. Järjestötoiminnan odotetaan helpottavan paineita, jotka kohdistuvat julkiseen palvelujärjestelmään. Järjestöt puolestaan kokevat, että niiden päätehtäviä on edunvalvonta ja yhteisöllisyyden ylläpito (Möttönen – Niemelä 2005: 153).

Tässä opinnäytetyössä puhuttavien osapuolten eli kunnan sosiaalitoimen, opetustoimen, perheiden ja Iceheartsin välisen yhteistyön toiminnan jatkuvuus ei ole pelkästään riippuvainen yhden toimijan taloudellisesta tuesta. Tärkeintä on toimijoiden yhteinen päämäärä ja intressi, eli asiakasperheiden hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Icehearts toimii sekä joukkueensa pelaajien että perheiden etujen valvojana ja tuottaa toiminnallaan perheille palveluita joiden avulla tuetaan perheiden hyvinvointia. Tällä asetelmalla kaikki osalliset hyötyvät, koska tällainen kolmannen sektorin toiminta täydentää kunnan tarjoamia palveluita. Kun toimijoilla on yhteiset asiakasperheet, jakavat he myös halun edistää perheiden hyvinvointia. Näin ollen kunta voi tukea järjestön toimintaa myös omien intressiensä pohjalta (Möttönen – Niemelä 2005: 158–159).

3 SOSIAALIPALVELUJÄRJESTELMÄ

Lakisääteisiä, kaikille kuuluvia sosiaalipalveluita joita kunnan on järjestettävä, ovat sosiaalityö, kasvatus- ja perheneuvonta, kotipalvelut, asumispalvelut, laitoshuolto, perhehoito, vammaisille henkilöille järjestettävät palvelut ja tukitoimet, päihdehuolto sekä toimenpiteet elatusavun vahvistamiseksi (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710 § 17).

Suomessa jokaisella kansalaisella on subjektiivinen oikeus tiettyihin peruspalveluihin. Sosiaalihuoltolain mukaan kunta on velvollinen järjestämään edellä mainitut palvelut kuntalaisilleen, tai jollei kunta pysty palveluita itse tuottamaan niin sen on ostettava ne

jostain muualta. Sosiaalihuollon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle, mutta kunta vastaa palveluiden täytäntöönpanosta. Lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710 § 1, 3). Kolmannen sektorin toimijat ovat täten osa sosiaalipalvelujärjestelmää, sillä ne tuottavat palveluita joita kunta ostaa taatakseen kaikille kuntalaisille palvelut jotka heille kuuluvat.

Toimiva, kattava ja luotettava sosiaalipalvelujärjestelmä takaa kansalaisille yhtä vertaiset mahdollisuudet elämässä. Sosiaalipalvelujärjestelmä on kaikissa pohjoismaissa hyvin samankaltainen ja yhteistyö yli maiden rajojen mahdollistaa yhteistyön, jossa vaihdetaan kokemuksia ja kehitellään koko ajan uusia ideoita (Norden). Verrattaessa pohjoismaista hyvinvointimallia esimerkiksi muuhun Eurooppaan, voidaan huomata mitä tarkoitetaan hyvinvointiyhteiskunnalla. Yhteiskunnasta syrjäytyneistä huolehditaan, lasten päivähoito sekä vanhusten palvelut on järjestetty kunnissa lain vaatimalla tavalla (Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2004). Palveluiden toimivuudelle ja saatavuudelle on luotu perusta, joille palveluita voidaan alkaa luomaan.

Suomessa hyvinvointivaltio mahdollistetaan verovaroin, eikä käyttäjien tarvitse maksaa suuria käyttäjämaksuja saadakseen palveluita (Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2004). Tämän lisäksi palveluitaan tarjoavat jo aiemmin mainitut non-profit organisaatiot, jotka eivät perusta toimintaansa taloudellisten voittojen tavoitteluun, vaan tarvitsevat pääomaa lähinnä toiminnan ylläpitämiseen.

4 ICEHEARTS

Icehearts- järjestön toiminta on saanut alkunsa vuonna 1996 jolloin koottiin Icehearts historian ensimmäinen jääkiekkjoukkue Vantaalla. Icehearts on liikunnallista toimintaa, jonka tarkoituksena on tarjota aktiivista toimintaa lapsille ja sen kautta tukea perhettä lapsen kasvatuksessa. Joukkueurheilun avulla tuetaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia lapsuudesta täysi-ikäisyyteen saakka. Toiminta on suunnattu vähävaraisten, syrjäytymisuhassa olevien perheiden pojille. Nämä perheet asuvat kaupungissa alueilla, joissa lastensuojelun avohuollon asiakkaiden prosentuaalinen määrä on suurempi verrattuna kaupungin muihin alueisiin. Joukkueessa pelaavat pojat ovat pääasiassa maahanmuuttajataustaisia tai yksinhuoltajavanhempien lapsia. Toiminta on alusta asti kohdistettu perheisiin joilla ei vähäisen varallisuuden takia ole mahdollisuutta järjestää lapselleen harrastustoimintaa vapaa-ajalla (Turkka – Turkka 2008: 15, 17, 23–26).

Tänä päivänä Icehearts toimintaa järjestetään neljällä paikkakunnalla ja joukkueita on yhteensä kahdeksan. Vantaalla toimii kaksi joukkuetta, Helsingissä neljä joukkuetta, Ulvilassa yksi ja viimeisimpänä syksyllä 2010 perustettu joukkue joka toimii Lahdessa. Harrastustoimintaa on laajennettu ja jääkiekkjoukkueiden lisäksi osaksi toimintaa on tullut myös jalkapallo- ja salibandyjoukkueita (Icehearts 2009). Tiivistä yhteistyötä tehdään sekä koulun että kodin kanssa. Toimintaan osallistuminen on perheelle ilmaista lukuun ottamatta kerhomaksua joka on Helsingin Iceheartsin pelaajille 40€ kuukaudessa. Jos perhe on sosiaalitoimen asiakas niin sosiaalitoimista maksaa maksun, muussa tapauksessa perhe hoitaa maksun itse. Toimintaan osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen (Turkka - Turkka 2008:15,17; Kilpala 2011)

4.1 Pelaajat

Iceheartsiin valikoiduista pojista ei ole alun alkaenkaan ollut tarkoitus rakentaa maailman menestystä niittävää jääkiekkjoukkuetta, vaan tarkoitus on ollut antaa nuorille pojille urheiluharrastus joka on myös samalla turvallinen kasvuympäristö lapsesta aikuiseksi. Samalla lapsen – sekä hänen perheensä - ympärille on voitu alkaa rakentaa tukiverkkoa. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen eikä ketään pakoteta mukaan toimintaan, ei lapsia mutta ei myöskään vanhempia. Päätös joukkueessa pelaamisesta on aina loppukädessä vanhemmilla (Turkka – Turkka 2008: 15).

Kuten jo edellä mainittiin, niin hyvin usein joukkueeseen valikoituu poikia köyhistä yksinhuoltajaperheistä. Tieto joukkueeseen mahdollisesti sopivista pojista tulee kasvattajavalmentajille päiväkodeista, kouluista tai vanhempien omilla yhteydenotoilla. Myös jo joukkueessa pelaavat pojat saattavat kertoa valmentajille, että heillä olisi kaveri joka on kiinnostunut pelaamisesta joukkueessa. Ajoittain myös kasvattajavalmentajien huomion saattaa herättää kentän laidalla viihtyvä poika, jolle voidaan tarjota kasvattajavalmentajan aloitteesta mahdollisuutta pelata joukkueessa (Turkka – Turkka 2008: 23–35).

Joukkueeseen valikoituneiden poikien miehenmalli on puutteellinen tai puuttuu kokonaan jos perheessä ei ole isää. Icehearts-kasvattaja voi tarjota pojalle aikuisen miehen mallin, joka on tärkeä pojan kasvussa aikuiseksi. Kasvattajavalmentaja ei pyri täyttämään isän paikkaa perheessä vaan tarjoaa vain pojalle samaistumisen kohteen ja roolimallin. Miehen malli on kasvavalle pojalle erittäin tärkeä ja sen puuttuminen kokonaan voi aiheuttaa nuorelle pojalle käytöshäiriöitä tai antisosiaalista oireilua myöhemmässä elämässä. (Cacciatore – Koiso-Kanttila 2008: 66–67)

4.2 Kasvattajavalmentajat

Iceheartsin kasvattajavalmentajat ovat henkilöitä, joilla on sosiaalialankoulutus tai jotka ovat muutoin elämässään toimineet kasvattajina, esimerkiksi liikunnanohjaajana. He ymmärtävät liikunnan ja kasvatuksen merkityksen lapsen elämässä sekä sen, kuinka mielekkäällä tekemisellä voidaan antaa sisältöä ja rakennetta lapsen elämään. On ehdottoman tärkeää, että kasvattajavalmentaja tuntee lapsen kehityksen lainalaisuudet. Lähes yhtä tärkeää on kuitenkin valmentajan tietää ja ymmärtää, että jos joukkueessa on 20 poikaa, niin lähes jokainen heistä kehittyy eri tahtia. Yksilöllisyyden ymmärtäminen onkin erittäin merkittävä piirre kasvattajavalmentajissa (Turkka – Turkka 2008: 41, 42).

Toiminnan kannalta tärkeää on se, että jokainen kasvattaja sitoutuu joukkueeseen verrattain pitkäksi ajaksi, parhaimmillaan jopa 12:si vuodeksi. Sitoutuminen tarkoittaa tässä yhteydessä enemmänkin moraalista sitoutumista kuin kirjallista. Työsopimuksessa ei ole määritetty työsuhteen kestävän 12 vuotta. Rekrytointivaiheessa uudelle työntekijälle painotetaan, kuinka tärkeää hänen pitkä sitoutumisensa on pojille ja varmistetaan, onko kasvattajavalmentajaksi pyrkivä varmasti valmis ottamaan työn vastaan. Uuden kasvattajavalmentajan tulee olla tietoinen heti alusta asti siitä, miten pitkää ja intensiivistä sitoutumista häneltä kasvattajana odotetaan. Toki elämä saattaa tuoda tullessaan mitä tahansa myös kasvattajille ja paikka joukkueen vetäjänä on jätettävä, mutta silloin pyritään pitkällä siirtymävaiheella kouluttamaan uusi kasvattaja työhönsä. Tärkeintä on, että pojille ei missään vaiheessa tule tunnetta hylkäämisestä (Vartiamäki 2011).

Kasvattajavalmentajan pitkällä sitoutumisella toteutuu Iceheartsin perusajatus, eli olla lapsen tukena yli elämän kipeidenkin kasvuvaiheiden lapsesta nuoreksi (Turkka – Turkka 2008:43.) Kasvattajavalmentajan tärkeä tehtävä on toimia kasvatusyhteistyössä joukkueensa poikien perheiden kanssa. Pitkä sitoutuminen on lapsen kannalta erittäin tärkeää, sillä muut ihmissuhteet hänen elämässään saattavat olla hyvinkin vaihtuvia. Jo pelkästään vanheneminenhan tarkoittaa lapsen elämässä sitä, että opettajat ja koulu-kaverit vaihtuvat. Tämän lisäksi kun kotiolot eivät ole kovin vakaat saattaa lapsi kokea suurtakin turvattomuutta. Pitkä sitoutuminen tarkoittaa myös sitä, että kasvattajavalmentaja on osaltaan vastuussa joukkueensa pojista ja toiminnan jatkuvuudesta. Siksi on tärkeää että valmentaja toimii yhteistyössä perheiden, päiväkodin, koulun sekä sosiaalitoimen kanssa (Turkka – Turkka 2008:48,49).

4.3 Toiminnan tarkoitus

Icehearts- toiminnan tarkoitus on edistää lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Icehearts- toiminta kohdistetaan alueille joilla lasten kehitys ja kasvu on uhattuna. Olemalla osa joukkuetta lapselle annetaan mahdollisuus olla ja toimia tasavertaisena ryhmän jäsenenä kasvattajavalmentajan tukeamana. Toiminnan tavoitteena on yhdessä kasvattaa lapsista tasapainoisia aikuisia ja antaa heille mahdollisuus kasvaa aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Icehearts- toiminta on lapsia ja heidän tulevaisuuttaan varten. Pelitaitojen ja motoristen taitojen kehittymisen lisäksi lapset oppivat suvaitsevaisuutta, yhdessä toimimista, vastuuta ja stressinsietokykyä. (Turkka – Turkka 2008: 95,113,114).

4.4 Yhteiskunnallinen näkökulma

Sekä yhteiskunnan että Iceheartsin kannalta on tärkeää, että saadaan tuotettua uutta tutkimustietoa järjestön toiminnasta. Vain tutkimalla toiminnan merkittävyyttä voidaan sanoa kannattaako toiminta ja miten yhteistyötä voitaisiin tulevaisuudessa kehittää niin, että se palvelisi kaikkia osapuolia parhaalla mahdollisella tavalla. Opinnäytetyössämme tarkastelemme yhteistyötahojen kokemuksia yhteistyöstä Iceheartsin kanssa. Opinnäytetyössä ollaan kiinnostuneita selvittämään moniammatillisen yhteistyön toteutumista ja kehittämismahdollisuuksia julkisten palveluiden ja kolmannen sektorin välillä.

Uusimman sosiaalibarometrin mukaan on havaittu, kuinka tärkeää on kolmannen sektorin palveluilla täydentää kunnissa jo tarjottavia palveluita. Toimivalla yhteistyöllä kasvatetaan lapsista ja nuorista aktiivisia yhteiskunnan jäseniä. Sosiaalibarometri 2010:n mukaan yhteiskunnassa tarvitaan paljon ennaltaehkäiseviä menetelmiä ja varhaista puuttumista nuorten syrjäytymisen ja muiden ongelmien ehkäisemiseksi (Sosiaalibarometri 2010: 27, 75). Icehearts järjestön toiminta perustuu siihen, että ennakoidaan mahdolliset ongelmat hyvin varhaisessa vaiheessa. Näin Icehearts pyrkii toiminnallaan tukemaan lasta ja hänen perhettään lapsen kasvaessa nuoreksi aikuiseksi (Turkka – Turkka 2008: 17).

5 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Icehearts tekee tiivistä yhteistyötä paitsi pelaavien poikien perheiden kanssa niin myös koulutoimen sekä sosiaalitoimen kanssa. Nämä neljä toimijaa muodostavat ison osan pelaavan pojan tukiverkosta. Tämän vuoksi on tärkeää selvittää, millaisena yhteistyö koetaan ja miten sitä voitaisiin muuttaa tai kehittää. Näin voidaan tulevaisuudessakin

olla varmoja, että tukea tarvitsevan pojan ympärillä pysyy tiivis joukko aikuisia jotka tukevat häntä kasvussa aikuiseksi mieheksi.

Yhteistyön tekemisen voidaan ajatella olevan helppo asia toteuttaa. Kuitenkin juuri erityisesti sosiaalialalla tehdään yhteistyötä isojen ja vaikeiden asioiden kanssa, joten yhteistyön tulee olla asian vaativaa tarvetta vastaavaa. Tällöin on erityisen tärkeää, että osapuolet tuntevat toistensa työnkuvat ja vuorovaikutus on toimivaa (Isoherranen ym. 2008: 27–29). Kun asiakkaan hyväksi tehtävää työtä on toteuttamassa useampi ammattilainen mahdollisesti jopa täysin eri aloilta, niin silloin tarvitaan hyviä yhteistyötaitoja jotta moniammatillinen työ toteutuisi.

Tässä opinnäytetyössä pohditaan moniammatillisen yhteistyön toteutumista. Icehearts, opettajat ja sosiaalitoimi toimivat yhteistyössä lasten kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseksi. Moniammatillisen yhteistyön toteutumista onkin hyvä aina ajoittain pysähtyä pohtimaan, sillä kaiken sen ammattilaisten omaavan tiedon ja osaamisen yhteensovittaminen asiakkaan hyväksi on keskeistä tämän kaltaisen työskentelyn onnistumisessa (Isoherranen ym. 2008: 33.) Yhteinen tavoite toimijoiden keskuudessa on erittäin tärkeää. Kukaan asian osallisista ei voi pyrkiä toteuttamaan tavoitettaan, jos ryhmän jokainen jäsen ikään kuin vetää eri suuntaan. Tämä ei myöskään palvele asiakasta vaikka työn pitäisi ennen kaikkea olla asiakaslähtöistä.

Asiakaslähtöisyyttä ei voi tässä yhteydessä tarpeeksi korostaa. Urpo Jalavan ja Petri Virtasen (1995:21) mukaan keskeinen vaatimus moniammatilliselle yhteistyölle on hyvinvointipalveluja käyttävien ihmisten avun tarpeen luonne. Se, että osataan kohdentaa apua ja tarjota sitä sinne missä tarve on suurin. Toimivalla, eri alojen välillä tapahtuvalla yhteistyöllä varmistetaan, että apua ja tukea tarvitseva ihminen ei päädy pahimmillaan kaavamaiseen ja lokeroituun palvelujärjestelmään, vaan hänen asioitaan voidaan hoitaa kokonaisvaltaisesti. Tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä mahdollistaa myös sen, että asiakkaan asiat eivät unohdu vaan häntä on auttamassa ja ohjaamassa useamman eri alan ammattilainen.

Moniammatillisen yhteistyön tärkeä onnistumisen elementti on vahva vuorovaikutus ja yhteinen kieli. On erityisen tärkeää, että tunnetaan toisen osapuolen työnkuva ja tehtävät. Jos työtehtävien jakautuminen ei ole kaikille selvää, niin paljon asioita saattaa jäädä hoitamatta, tai sitten jotain tehdään kahteen kertaan. Toisen työn ja osaamisen tunnistaminen auttaa ryhmää toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaan hyväksi (Isoherranen ym. 2008: 34–36).

5.1 Dialogi

Dialogisuudella tarkoitetaan vähintään kahden ihmisen vuoropuhelua. Dialogisen vuoropuhelun avulla on tarkoituksena saavuttaa uusi yhteinen ymmärrys jota yksin ei voisi saavuttaa. Dialogi tulee sanoista ”Dia”, läpi ja kautta ja ”logos” viittaa sanaan tai merkitykseen. (Mönkkönen 2007: 86).

Dialogisessa ajattelussa nähdään yhteistyö voimavarana joka pyrkii tukemaan moniammatillisesti asiakasta asiakastyössä. Asiakkaan kokonaisvaltaisen tilanteen ja avun tarpeen ymmärryksen johdosta on yhteistyössä kyettävä dialogiseen vuorovaikutukseen ja kykyyn rakentaa eri toimijoiden ajatukset yhteen. Tarkoituksena avoin dialogisuus, yhdessä ajattelemista ja yhteistoiminnallisuutta (Mönkkönen 2007: 126–127). Opinnäytetyömme kohdistuu eri asiantuntijoiden kokemuksiin yhteistyöstä ja sen merkityksestä. Dialogisessa vuorovaikutuksessa ihanteellista on antaa tilaan muiden ajatuksille ja tiedoille, ilman että tarvitsisi välttämättä luopua omista olettamuksista. Tärkeintä on antaa mahdollisuus omien uskomustensa tutkimiselle ja näin vahvistaa tietämystä asiakkaan hyväksi moniammatillisessa yhteistyössä. (Aarnio 1999: 37).

Icehearts järjestön toiminnan yhteiskunnallinen merkitys on tarjota uusi ehkäisevä tuki-toimi kunnan tuottamien palvelujen rinnalle. Yhteistyössä koulun ja sosiaalitoimen kanssa Icehearts yhteistyö pyrkii yhteiseen päätavoitteeseen ja mielenkiintoon, jossa pääpaino on lasten hyväksi tehtävässä työssä. (Turkka - Turkka 2008:17,18). Hyvä dialoginen yhteistyö voidaan mahdollistaa kun kyseessä ei ole kilpailullinen tarve ja taloudellinen hyöty, vaan ollaan samojen intressien asialla. Toimivassa dialogisessa yhteistyössä pyritään kasvamaan keskinäiseen riippuvuuteen toisistamme. Tarkoituksena on vahvistaa näkemystä yhteisen hyvän tekemisestä moniammatillisesti ja luoda osapuolten välille ymmärrys siitä, että tarvitsemme toistemme tietoa ja taitoa (Heikkilä – Heikkilä, 2001: 35).

5.2 Syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Syrjäytyminen ja syrjäytynyt käsitteenä on hyvin monimuotoisia ja erilaisia keskenään. Syrjäytymistä voidaan katsoa monesta eri näkökulmasta. Syrjäytymisellä viitataan yleensä yhteiskunnassa jollakin tapaa vaikeuksissa olevaan ihmiseen, ihmisryhmään, josta on syrjäytynyt. Sillä ei tarkoiteta, että ihminen tai ryhmä olisi syrjäytynyt tai marginaalisessa asemassa oleva vaan syrjäytyminen käsitteenä voidaan nähdä myös toimintaympäristön ongelmakohtina jotka tuottavat niin sanottuja väliinpuotoajia. Syrjäytyminen voidaan nähdä myös huono-osaisuutena ja sosiaalisten ongelmien kasaantumi-

sena tai yhteiskunnallisena muutosprosessien vaikutuksena (Siljander – Ulvinen 1996: 7-8)

Iceheartsin tarkoitus on tuoda toiminnallinen tukimuoto osaksi kunnan lastensuojelun avohuollon palveluita. Icehearts on koettu hyväksi ja toimivaksi toimintamalliksi, jonka toimijat katsovat suuntautuvan moneen eri auttamistarkoitukseen, kuten syrjäytymisen ennaltaehkäisevään toimintaan. Icehearts kuvaa toimintamallinsa toimivan hyvin muun muassa maahanmuuttajien kotouttamisen tukemisessa, yksinhuoltajaperheiden arjen taakan jakamisessa, oppimisvaikeuksissa olevien lasten tukemisessa sekä tarjoamalla varattomien perheiden lapsille harrastusmahdollisuuden (Turkka – Turkka 2008, 18).

Vaikka syrjäytyminen tapahtuu yksilöllisesti, niin syrjäyttämistä koskevat yhteiskunnalliset tekijät ovat koko yhteiskuntaa koskevia. Varhaislapsuuskautena koettu hyvinvointi, muutokset ja vaikutukset tulevaisuuteen ovat tänä päivänä otettu tarkempaa tarkkailuun muun muassa erilaisissa tutkimuksissa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin toteutumista ja kehitys suuntia voidaan tarkastella sieltä mihin lapsuus ja nuoruus aika kohdistuu eli päivähoito, koulu, perhe, harrastetoiminnat. Turvataksemme lasten hyvinvoinnin toteutumisen ja mahdollisesti pyrkimyksen ehkäisevään toiminnan kohdistamiseen tulisi tarjota riittävät toiminta- ja osallistumismahdollisuudet lapselle lapsen yksilöllisen kasvun tueksi (Juhila ym. 2002: 81, 88).

Icehearts pyrkii toiminnallaan lisäämään osallisuutta ja hyvinvointia yhteiskunnassamme. Icehearts toimintamalli on saanut positiivista vastaanottoa ja sen on nähty kaupungin johtotasolla olevan varteenotettava mahdollisuus syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä erilaisin taloudellisin avustuksin. Toiminta tarjoaa tuen lapsen kasvuun ja kehitykseen sen monella eri osa alueella eli tekemällä tiivistä yhteistyötä perheen, koulun ja sosiaalitoimen kanssa (Turkka – Turkka 2008: 65,67).

5.3 Icehearts yhteistyössä koulutoimen kanssa

Icehearts kasvattajat työskentelevät kouluissa joissa joukkueisiin kuuluvat pojat ovat oppilaina. Tämä mahdollistaa sen, että kasvattajat voivat olla päivittäin opettajien apuna ja tukena poikien koulunkäynnissä. Kasvattajan tuella luodaan pojalle positiivinen oppimisympäristö syrjäytymisen ehkäisemiseksi (Vartiamäki – Niemelä 2010: 47.) Kasvattaja ovat tarvittaessa nopeasti käytettävissä koulupäivän aikana. Ylimääräinen aikuinen koulussa mahdollistaa sen, että erityistä tukea ja kannustusta tarvitsevat lapset saavat yksilöllistä huomiota.

Tämän päivän peruskouluopetuksessa suurien luokkakokojen, vähäisten resurssien ja muuttuvan koulukulttuurin myötä opettajat joutuvat tekemään enemmän töitä jotta voisivat huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet. Opettaja- lehden kyselyssä opettajat kokivat huolta esimerkiksi siitä, että samassa luokassa saattaa olla 12 eri kieltä äidin-kielenään puhuvaa oppilasta (Opettaja-lehti 8-9). Tämä on hyvä osoitus muuttuvasta koulukulttuurista ja opettajiin kohdistuvista muutospaineista. Tässä ratkaisuna voisi olla kolmannen sektorin toimijat kouluissa, jotta saataisiin enemmän aikuisia koulumaailmaan. Myös Icehearts- kasvattajalla on mahdollisuus toimia ylimääräisenä aikuisena koululuokassa ja opettajan työparina. Kasvattaja ei toimi pelkästään oppilaiden tukena vaan hän mahdollistaa läsnäolollaan myös opettajalle rauhallisemman työilmapiirin (Vartiamäki – Niemelä 2010: 52.) Opettajan työhyvinvointi on ensiarvoisen tärkeää koko luokan toimimisen kannalta.

Icehearts- kasvattaja pyrkii toimimaan puolueettomasti koulun ja kodin välisessä yhteistyössä. Sujuvalla yhteistyöllä kodin ja koulun välillä voidaan antaa lapselle paremmat edellytykset koulussa menestymiselle. Kasvattaja näkee lasta sekä koulussa että vapaa-ajalla mikä antaa hänelle kokonaisvaltaisen kuvan lapsen tavasta käyttäytyä erilaisissa tilanteissa (Vartiamäki – Niemelä 2010: 48–50). Tästä hyötyvät myös opettajat, sillä kasvattajavalmentaja voi informoida opettajia lasten kanssa vietetyistä iltapäivistä ja kerhoista, jolloin opettajakin saa arvosta tietoa lapseen liittyen. Tätä tietoa opettaja ei välttämättä koskaan muuten saisi.

5.4 Icehearts yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa

Iceheartsin ja sosiaalitoimen yhteistyöstä on hyvin vähän tietoa saatavilla. Icehearts kuvaa yhteistyötään kirjassaan ”Icehearts- joukkue kasvun tukena” lastensuojelun avohuoltoa merkittäviksi yhteistyökumppaniksi joukkueelle ja sen pelaajille. Icehearts näkee toimintamallinsa mahdollisuudeksi tuottaa palvelua osana sosiaalihuollon lastensuojelua, avohuollon tukitoimina. Alueen sosiaalityöntekijällä on mahdollisuus muun muassa ehdottaa lasta ryhmään, joka heidän mielestään hyötyisi Iceheartsin tarjoamasta vapaa-ajan harrastetoiminnasta (Turkka – Turkka 2008: 65). Lisäksi yhteistyö koostuu erilaisista yhteisistä palavereista koskien toimintaa ja asiakasperheitä. Tapaukset sosiaalitoimen kanssa pyritään järjestämään noin kerran kahdessa kuukaudessa. Sosiaalivirasto on osallistunut myös kustantamaan osittain yhden Icehearts kasvattajavalmentajan palkan sekä joidenkin Icehearts- ryhmässä pelaavien poikien harrastetointa maksut. (Kilpala 2010; Icehearts-toimintakertomus 2009).

6 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Yhteistyön tekeminen on erittäin tärkeää ja asiakasta palvelevaa. Oman työkokemuksemme perusteella ymmärrämme moniammatillisen yhteistyön tärkeyden ja sen merkityksen asiakkaan hyväksi tehtävässä työssä. Yhteistyön merkittävyyden ymmärtämisestä sosiaalialan työtä toteuttavien keskuudessa kertoo se, että opinnäytetyömme tarve on lähtöisin työelämästä. Tarpeesta saada tietoa siitä, mikä merkitys yhteistyöllä on. Yhdessä Icehearts edustajien kanssa tarkensimme opinnäytetyömme tarkoitusta ja tavoitteita. Heti alussa selvensimme toisillemme mitä työltä odotetaan ja miten se toteutetaan ammattikorkeakoulutasoisen opinnäytetyön raameissa.

Opinnäytetyötä tehdessä kiinnitimme alusta alkaen huomiota siihen, että kaikki ratkaisut liittyen tutkimuksen tekemiseen ovat eettisesti perusteltuja aina tutkimusaiheen valinnasta raportin kirjoittamiseen asti. Noudatimme koko tutkimusprosessin ajan hyvää tieteellistä käytäntöä eli teimme oman tutkimuksemme perusteellisesti ja huolellisesti sekä kunnioittaen jo olemassa olevaa tutkimustietoa (Tuomi – Sarajärvi 2009: 132–133).

6.1 Laadullinen tutkimus

Laadullista tutkimusta käytetään silloin, kun halutaan tietää mitä ihmiset ajattelevat jostakin asiasta. Tässä on ero määrälliseen tutkimukseen, jossa taas ollaan kiinnostuneita esimerkiksi siitä, kuinka moni ihminen on kiinnostunut jostakin asiasta (Hirsjärvi ym. 2010: 140.) Aineiston keräämisen jälkeen se muutetaan tilastollisesti käsiteltäväksi. Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen tuloksista ei voida lukea ihmisten kokemuksia tai tunneperäisiä ajatuksia asioista. Silloin täytyy valita toisenlainen tutkimustapa, eli laadullinen tutkimus. Opinnäytetyömme on valikoitunut kvalitatiiviseksi koska, yhteistyökumppanimme Icehearts halusi saada laadullista ja kokemusperäistä tietoa toiminnastaan.

Laadullinen tutkimus mahdollistaa laadullisten tulosten saavuttamisen kun ei olla kiinnostuneita määrällisistä asioista. Yksi kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisistä piirteistä on ihmisen ja hänen kokemuksensa käyttö aineistonkeruussa. Tämän lisäksi esimerkiksi haastateltavat valitaan jonkin perusteen mukaan, ei satunnaisesti (Hirsjärvi ym. 2010: 164). Tässä opinnäytetyössä haastateltavien joukko on määräytynyt Iceheartsin edustajien toivomuksen perusteella. Haastateltavat ovat henkilöitä, jotka työskentelevät asian parissa ja heillä on varmasti kokemusperäistä tietoa asiasta.

Laadullinen opinnäytetyömme vastaa kysymykseen, miten Icehearts- toiminta ja yhteistyö vaikuttavat sosiaalitoimen- ja koulun työntekijöiden työhön ja millä tavalla yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tutkimustyyppi on valittu tapaustutkimus koska tässä opinnäytetyössä halutaan saada vastaus siihen, miten toiminta vaikuttaa johonkin. Tapaustutkimusta tehdessä voidaan esittää tutkimusongelman ratkaisemiseksi kysymyksiä miten ja kuinka. (Järvinen – Järvinen 1996: 53,55). Esimerkiksi kysymyksen ”kuinka tärkeänä koet yhteistyön Iceheartsin kanssa” avulla saadaan oikeanlaisia vastauksia juuri tämän opinnäytetyön kannalta.

6.2 Informaatiokirje

Ennen haastattelujen aloittamista lähetimme haastateltaville tarkemman informaation siitä, miksi haastattelu toteutetaan ja mikä sen tarkoitus on (Liite 1). Tiedotimme samalla myös siitä, mitä saadulla aineistolla tehdään ja miten sitä käsitellään. Tällä ennakoon lähetetyllä informaatiolla motivoimme haastateltavia osallistumaan tutkimukseemme (Kuula 2006: 99,101.) Tietoisuus haastattelusta lisää osallistujien motivaatiota ja koimme nimenomaan haastateltavien motivaation yhdeksi tärkeäksi osaksi opinnäytetyömme tulosten luotettavuuden kannalta.

Opinnäytetyössämme käytettävässä tiedonkeruumenetelmässä otimme huomioon jo suunnitteluvaiheessa tutkimuksen eettisyyden. Haastateltavien osallistumisen tutkimukseen tuli perustua vapaaehtoisuuteen sekä yksityisyyden suojaan. Heille kerrottiin jo etukäteen, kuinka aineistoa käsitellään ja kuinka se tullaan hävittämään. (Kuula 2006: 75–77.) Haastateltavan on tärkeää tietää, tullaanko hänet tunnistamaan tutkimuksen perusteella ja missä määrin häntä koskevaa aineistoa julkaistaan.

6.3 Haastattelu

Kvalitatiivisen tutkimuksen eräs yleisesti käytetty aineistonkeruumenetelmä on haastattelu. Haastattelu menetelmänä mahdollistaa sen, että haastateltava voi kertoa aiheesta laajemmin ja vastauksia voidaan selventää sekä syventää lisäkysymyksillä (Hirsjärvi ym. 2010: 205.) Haastateltava ja haastattelija ovat suorassa kontaktissa keskenään ja parhaimmillaan haastattelutilanne on hyvinkin vuorovaikutteinen. Tällaista mahdollisuutta ei esimerkiksi lomakekyselyssä ole. Opinnäytetyömme aineiston keruu tapahtui nimenomaan haastattelemalla henkilöitä, joilla on tutkimusongelmaamme koskevaa tietoa. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina ja puolistrukturoidun haastattelurunгон avulla haastattelut etenivät johdonmukaisesti.

Halusimme säilyttää mahdollisuuden tarkentavien lisäkysymysten tekoon ja näin saada enemmän tietoa kuin mitä olisimme lomakkeella saaneet. Kasvokkain tapahtuva haastattelu saattaa aiheuttaa toisaalta myös sen, että haastateltavat antavat aiheesta tietoa jota olettavat haastattelijan haluavan kuulla. Tämä saattaa vääristää tutkimustulosta jos aineisto koostuu vastauksista joita on oletettu haluttavan sanoa (Hirsjärvi ym. 2010:204).

Selvitimme mahdolliset lupa-asiat jo varhaisessa vaiheessa Tapulin sosiaalipalvelutoimiston johtavalta sosiaalityöntekijältä ja Siltamäen ala-asteen rehtorilta. Näiden yhteydenottojen tarkoituksena oli esitellä tutkimuksemme sekä itsemme ja tiedustella sitä, että tarvitsemmeko tutkimuksellemme tutkimuslupia tulevia haastatteluja ajatellen. Kumpikin edellä mainituista työntekijöistä kehotti ottamaan yhteyttä virastoihin, joissa asiat käsiteltäisiin. Täytimme ja lähetimme tutkimuslupahakemukset sekä sosiaalivirastoon että Helsingin kaupungin opetusvirastoon elokuun lopulla 2010. Kumpikin hakemus hyväksyttiin ja pääsimme aloittamaan haastatteluihin valmistautumisen.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu haastattelemalla Pohjoisen perhekeskuksen Tapulin toimipisteen sekä Siltamäen ala-asteen työntekijöitä. Haastateltavat ovat valikoituneet Iceheartsin ehdotuksesta. Perusteena on se, että näiden henkilöiden kanssa Icehearts on tehnyt pisimpään yhteistyötä. Iceheartsin toimijat kokivat, että nämä henkilöt pystyvät parhaiten vastaamaan kysymyksiin siitä, mikä merkitys yhteistyöllä on ja millä tavoin yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tarkoituksena on siis selvittää, kuinka Icehearts-toiminta on vaikuttanut edellä mainittuihin toimijoihin, sekä kuinka toimintaa ja yhteistyötä voidaan kehittää tulevaisuudessa. Opinnäytetyön tarkoituksen pohjalta laadimme kahdeksantoista kysymystä joiden avulla saisimme vastauksen tutkimusongelmaan (Liite 2). Jaoimme haastattelurungon kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kysymykset liittyivät haastateltavaan itseensä sekä hänen koulutus- ja työtaustansa. Kysymyksiä oli yhteensä viisi. Toisessa osassa kysymykset liittyivät yhteistyöhön Iceheartsin kanssa ja erottelimme vielä kysymykset kolmeen alaluokkaan: yhteistyön alku, yhteistyön toteutuminen ja tulevaisuuden näkymät.

6.4 Aineiston analysointi ja teemoittelu

Aineiston analysointia toteutetaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa pitkin opinnäytetyön prosessia. Sen alkamiselle tai loppumiselle on vaikeaa määritellä tarkkoja raameja. Aineiston analysointiin on kuitenkin paneuduttava ajatuksella heti aineiston keräämisen jälkeen, koska käsitellyt asiat ovat vielä tuoreessa muistissa. Etenkin kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa saattaa olla hyvinkin runsaasti ja analysointi saattaa viedä päiviä, jopa viikkoja (Hirsjärvi ym. 2010: 223–225). Pitkä aikaväli haastattelujen ja ai-

neiston purkamisen välillä saattaa aiheuttaa sen, että tutkija joutuu aloittamaan ajatus-työn kokonaan alusta.

Tässä opinnäytetyössä käytimme analysointimenetelmänä teemoittelua. Teemoittelu ei ole sinänsä riippuvainen aihealueiden määrästä, vaan tarkoituksena on jäsennellysti pilkkoa haastatteluista saatua aineistoa (Tuomi – Sarajärvi 2009:93). Pohdimme teemoja jo ennen haastattelukysymysten laatimista ja jaoimmekin jo hieman teemoittain haastattelukysymysten runkoa. Teemat kokosimme haastatteluaineistosta ja ne luovat samalla sisällysluettelon tuloksistamme. Alustava jaottelu oli yhteistyön alku, yhteistyö tällä hetkellä ja kehittämis ehdotukset.

Haastattelut tehtyämme ja haastatteluaineiston purettuamme ryhmittelimme vastaukset lopullisten teemojemme mukaisesti. Näitä ovat: yhteistyön alku, yhteistyö käytännössä ja sen merkitys, yhteistyö tulevaisuudessa, yhteistyötä edistävät ja estävät tekijät sekä kehittämis ehdotukset. Teemoittelun avulla pystyimme lajittelemaan haastatteluvastaukset eri teemojen alle ja saimme siten kokonaiskäsityksen kustakin teemasta. Teemojen pohjalta saimme lopulta vastauksen tutkimusongelmaamme. Näihin tuloksiin päästiin monipuolisten haastattelukysymysten avulla.

7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Haastateltavia tässä opinnäytetyössä oli kaikkiaan viisi ja he kaikki olivat naispuolisia. Koulutukseltaan he ovat akateemisesti koulutettuja ja he työskentelevät sosiaali- sekä opetusviraston alaisuudessa. Haastateltavien ryhmä koostui erilaisten ammattikuntien edustajista. Mukana oli luokanopettajia, erityisopettaja, rehtori, sosiaalityöntekijä ja johtava sosiaalityöntekijä. Työkokemusta alallaan haastateltavilla on viidestä kolmeenkymmeneen vuotta. Jokaisen haastateltavan perustehtävänä omassa työssään on lasten hyväksi tehtävä työ yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tämän opinnäytetyön kohdalla selvitettiin yhteistyön toteutumista Iceheartsin- kasvattajavalmentajien kanssa.

7.1 Yhteistyön alku

Yhteistyö Iceheartsin ja haastateltavien kesken on alkanut 2000-luvun aikana yhteisten, tukea kasvussa tarvitsevien lasten myötä. Useimmiten yhteistyö on alkanut Icehearts- kasvattajan yhteydenotosta. Yhteistyön alku on lähtenyt molemmiin puolista halusta tukea kokonaisvaltaisesti lapsia heidän kasvussa:

”Tämän tyyppinen tuki tervetullutta...me tarvitaan tosi paljon tällöisiä moderneja arjen tukitoimia lapsille jotka ovat syrjäytymisriskin alaisia. Päivä päivältä kannatellaan lapsia. Mikä sen parempi kuin tasapainoinen ja turvallinen aikuinen jonka kanssa saa tehdä ja kokea asioita.”

Sosiaalitoimi keskittyy työssään lapsen ja hänen perheensä hyvinvoinnin tukemiseen kun taas koululla on pedagoginen lähestymistapa lapseen. Icehearts on tullut näiden edellä mainittujen toimijoiden yhteistyökumppaniksi lasten kasvun tukemisessa.

7.2 Yhteistyö käytännössä ja sen merkitys

Haastateltavat kertovat yhteistyön olevan hyvin monipuolista. Tärkeimpänä asiana haastateltavat kokivat moniammatillisessa yhteistyössä tiedonvaihdon. Tällaisella avoimella tiedonvaihdolla saadaan laaja käsitys lapsen tarpeista hänen tukemisekseen elämän eri vaiheissa sekä kehitetään yhteistyötä toimijoiden välillä. Ajoittain kasvattajavalmentaja saattaa antaa kokeneelle opettajallekin uusia näkökulmia mieltä asioita:

”Mä huomasin, että mä itse ehkä ymmärsin paremmin niitä mun oppilaita sitä enemmän mitä enemmän yhteistyötä tehtiin.”

Yhteistyötä tehdään esimerkiksi erilaisten tapaamisten sekä puhelinkontaktien avulla. Tapaamisilla tarkoitetaan tässä yhteydessä työryhmän tapaamisia ja infopalavereja. Icehearts kasvattajat toimivat koulussa ylimääräisenä aikuisena tukien opettajien opetustyötä.

”Suuri apu siitä, että Iceheartsin työntekijät ovat tunnilla tai ottavat sieltä pienen ryhmän niitä poikia joilla sit usein on ehkä keskittymisen kanssa vaikeuksia.”

Iceheartsin koetaan antavan ammatillista tukea oman työn tekemiseen. Toista osapuolta voidaan lähestyä rohkeasti luottaen toisen ammattitaitoon omassa työssään. Haastateltavat eivät ole kokeneet, että kasvattajavalmentajat olisivat toiminnallaan tulleet neuvomaan heitä työskentelyssään. Pikemminkin he kokivat että Icehearts on täydentävä lisä heidän omaan työskentelyynsä. Haastateltavat kertoivat, että he voivat konsultoida Iceheartsin työntekijöitä aina tarvittaessa:

”Sellanen, että tehdään yhdessä tätä työtä mikä tällä hetkellä on tosi voimakkaasti näkyvissä. Että ollaan sillä tavalla hienotunteisia puolin ja toisin, että ei neuvota mutta kysytään neuvoa.”

Opettajat kokevat myös, että Iceheartsin työntekijät voivat tarvittaessa kysyä heidän neuvoaan. Työskentely kasvattajavalmentajien kanssa koetaan luontevaksi ja luotettavaksi. Käytännön yhteistyö on sujuvaa avoimen vuorovaikutuksen ansiosta. Avoimella vuorovaikutuksella tarkoitetaan sitä, että asioista keskustellaan ja kerrotaan ajatuksista ja ehdotuksista puolin toisin.

Avoin dialogi yhteistyökumppaneiden välillä on yhteistyön perusedellytys ja voimavara pyrittäessä yhteisiin päämääriin perheiden tukemisessa moniammatillisesti. Ihanteellisessa dialogisessa vuorovaikutuksessa annetaan tilaa myös muiden ajatuksille ja tiedoille. Tärkeintä on antaa kummallekin osapuolelle mahdollisuus omien uskomustensa tutkimiselle ja näin vahvistaa tietämystä asiakkaan hyväksi moniammatillisessa yhteistyössä (Heikkilä – Heikkilä, 2001: 35).

Haastateltavat kokevat, että yksi Iceheartsin tärkeistä tehtävistä on toimia pehmentävänä linkkinä viranomaistahojen sekä perheen välillä. Joillakin vanhemmilla saattaa olla viranomaisvastaisuutta jonka vuoksi yhteistyön tekeminen koulun ja sosiaalitoimen kanssa koetaan epämiellyttäväksi. Iceheartsin työntekijä voi toimia tässä ikään kuin tulkkina perheen ja koulun välillä ja välittää esimerkiksi opettajille tietoa joka ei muuten koskaan päätyisi heille asti. Kasvattajavalmentaja on tekemisessä lapsen kanssa sekä koulussa että vapaa-ajalla, joten hänellä on laaja tietämys lapsen asioista. Kasvattajavalmentaja voi myös siirtää tarvittaessa lasta koskevaa ja lapsen edun mukaista tietoa vaihtolovelvollisuuden puitteissa viranomaistaholta toiselle:

”Et monesti vanhemmat kertoo jotain heille, mutta ei opettajille. Ja sit jos Iceheartsin työntekijä katsoo et se on semmonen tärkeä tieto niin hän voi kertoa sen sit opettajille et on myös sil tavalla hyvänä linkkinä vanhempien ja luokanopettajan välillä. Koska monesti se on helpompi kertoa Iceheartsin työntekijälle ku on vaikeesta tai jollain tavalla ongelmasta kysymys.”

Tulosten perusteella yhteistyön määrä koettiin tällä hetkellä riittäväksi, mutta sitä voisi tehdä tiiviimmin. Tämä asia nousi esiin selkeästi sekä koulun että sosiaalitoimen puolelta. Kolme viidestä haastateltavasta totesi, että voisi itse toimia aktiivisemmin yhteistyön edistämiseksi. Esteenä aktiivisemmalle omalle osallistumiselle koettiin tämän hetkinen työn määrän kuormittavuus sekä siitä johtuva kiire:

”Yhteistyönmäärä on varmaankin ihan tähän mejän työtilanteeseen riittävä. Valitettavasti meillä on resursseihin nähden liiallisesti työtä.”

Iceheartsin toiminnan merkitys näkyy erityisesti päivittäisessä kohtaamisessa koulu- maailmassa. Icehearts- kasvattajat luovat läsnäolollaan rauhoittavaa ilmapiiriä sekä koulun käytäville että luokkaopetukseen. Varsinkin opettajat kokevat Iceheartsin läsnäolon omaa työskentelyään tukevaksi. Eräs opettajista koki, että yhteistyö lisää oman työn määrää koska esimerkiksi tunnin aiheeseen perehdyttäminen vie ylimääräistä aikaa, mutta hän halusi painottaa, että tästä työstä on kuitenkin suurempi hyöty kuin haitta. Jokainen haastateltava koki yhteistyön merkityksen olevan erittäin suuri etenkin lapsen etua ajatellen.

Eräs haastateltava koki moniammatillisen yhteistyön antavan mahdollisuuksia työn ja oman ammatillisen kasvun kehittämiseen ja kehittymiseen. Yhteistyön avulla voidaan oppia toisen toimijan työkentästä sekä siirtää ja vastaanottaa uutta tietoa ja ajattelutapoja. Toimivimman yhteistyömenetelmän löytämiseksi voidaan kokeilla erilaisia työskentelytapoja. Näin ollen voidaan myös oppia parhaat mahdolliset tavat toimia ja palvella yhteistä asiakasryhmää:

”Voi olla erilaisia työskentelykombinaatioita.”

Moniammatillinen yhteistyö vahvistaa paitsi omaa, niin myös muiden ammattitaitoa kohdata asiakas ja toimia hänelle parhaimmalla tavalla. Eri alojen välillä tapahtuvalla yhteistyöllä varmistetaan, että apua ja tukea tarvitseva ihminen kohdataan, sekä hänen asiansa huomioidaan kokonaisvaltaisesti (Isoherranen ym. 2008: 33.)

7.3 Yhteistyö tulevaisuudessa

Haastateltavat kertovat, että Iceheartsin samankaltaisten toimijoiden tarve tulevaisuudessa on suuri. Kuten eräs haastateltavista sanoi, tällä hetkellä vallitsevat ongelmat eivät ole ainakaan poistumassa yhteiskunnastamme. Tällainen toimintamuoto koetaan toimivaksi ja kaikkia osapuolia palvelevaksi. Toimintamalli haluttaisiin nähdä tulevaisuudessa laajemminkin käytössä, esimerkiksi osana koulujärjestelmää. Haastateltavat kokevat Iceheartsin täydentävänä toimintamuotona jo olemassa olevien palveluiden rinnalla:

”...sit tietysti että mahdollisimman monella koululla ois tämmöstä toimintaa. Se tukis tietysti lapsia enemmän.”

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna voidaan todeta, että poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistaminen on erittäin tärkeää, koska kolmannen sektorin toimijoille on tarvetta yhteiskunnassamme nimenomaan palveluiden tuottajina. Haastateltavat koki-

vat, että tämänkaltaista ennaltaehkäisevää tukea tulisi antaa mahdollisimman useille lapsille. Parantamalla palveluita vastaamaan yhteiskuntamme tarpeita, annetaan mahdollisesti paremmat edellytykset esimerkiksi lasten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin tukemiseen yhteiskunnassamme (Hölsömäki 2008. 12–19).

Yhteistyön suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden kannalta koetaan tärkeäksi, että toiminnalle saataisiin pysyvä rahoitus ja sitä kautta myös toiminta vakiintuisi osaksi palvelujärjestelmää. Rahoituksen puute katsottiin myös yhteistyötahojen kannalta yhteistyön rakentumista hidastavaksi tekijäksi. Tämä nähtiin ongelmana, sillä epätietoisuus ei välttämättä motivoi yhteistyötahoja sitoutumaan:

”Suurempi merkitys on sillä rahoituksella ja kaikella tämmösellä, et saadaa homma niinkun toimimaan että jatkuvuus pystytään turvaamaan tälle toiminnalle. Niin se on tärkeää.”

”Rahoituksen puute estää...et sehän on tässä semmonen uhkakuva että kun ei tuu semmosta vankkaa rahoitusta vaan rahoitus anomukset tehdään vuodesta toiseen uudestaan niin se tavallaan on semmonen kehitystä jarruttava tekijä.”

Tällä hetkellä yhteistyötahot luottavat suuresti kasvattajavalmentajien ammattitaitoon ja työhönsä sitoutumiseen. Että näin olisi tulevaisuudessakin, niin sekä koulu että sosiaalitoimi nostivat esiin rekrytoinnin tärkeyden tulevaisuudessa. Heitä mietitytti, kuinka mahdollisesti toiminnan laajentuessa löydetään yhtä päteviä ja luotettavia kasvattajavalmentajia kuin tällä hetkellä on. Riskinä rekrytoinnin epäonnistumisessa nähtiin koko toiminnan ideologian tahriintuminen:

”Onnistutaanko rekrytoimaan näin hyviä työntekijöitä kun tähän asti on onnistuttu. Jos siinä rekrytoinnissa tapahtuu virheitä ni se on kans uhkakuva. Silloin se toiminta saa niinku niin sanotusti maineelle lokan ja se on semmonen huono asia.”

Yhteistyötahot eivät siis pidä yhdentekeväenä sitä, millaisia kasvattajavalmentajia Icehearts rekrytoi. Haastateltavat pohtivat rekrytoinnin tärkeyttä myös koko toiminnan maineen kannalta. He kokevat, että toiminnan laajenemisen kannalta ja toiminnan vakiinnuttamiseksi työntekijöiden valintaan on kiinnitettävä tarkasti huomiota.

7.4 Edistävät ja estävät tekijät

Yhteistyötä edistäviksi asioiksi kerrottiin yhteiset tavoitteet ja päämäärät sekä pelisäännöt. Se, että jokainen tietää mihin tavoitteisiin pyritään ja millä keinoin niihin päästään, luo toimivan suhteen yhteistyöhön. Tärkeimmiksi asioiksi nostettiin avoimuus, tietämys ja luottamus. Haastateltavat kertovat avoimuudella tarkoittavansa asioiden jakamista. Konkreettisesti tämä näkyy esimerkiksi vuorovaikutuksessa toimijoiden kesken. Tietämys toisen työstä ja työnkuvasta on taas edellytys moniammatillisen työn toteutumiseksi. Luottamuksen katsotaan olevan pohja, jolle toimiva yhteistyö rakennetaan:

”Kun on avoin vuorovaikutuskulttuuri ja avoimesti lähetään asioita sopimaan, niin ei siinä oo mitään ongelmaa. Et kun alun perin tehdään yhteiset pelisäännöt, et kuka tekee mitä ja miten ja kaikki tietää, että ollaan täällä lasten hyväksi ja heitä auttamassa niin silloin ei tuu minkäänlaisia solmukohtia.”

Yhteistyötä estäviä tekijöitä kysyttäessä haastateltavat kertovat yhteistyön toteutumista haittaavia tekijöitä olevan joustamattomuus, ajan ja resurssien puutteet sekä mahdolliset epäonnistumiset rekrytoinnissa. Joustamattomuudella tarkoitetaan tässä sitä, että työntekijöiden välinen yhteistyö hankaloituu jos joku osapuolista pysyy tiukasti kiinni omilla työtavoillaan. Kaikkien osapuolien pitäisi kyetä mukautumaan muuttuvien tilanteiden mukaan. Näin voidaan taata toimiva yhteistyö osapuolten välillä.

7.5 Kehittämissuhteita

Iceheartsin ja sosiaalitoimen välisen yhteistyön kehittämisehdotukseksi mainittiin tiiviimpi yhteistyö. Vaikka ajan ja resurssiin puute nousi esiin sosiaalitoimen haastateltavien vastauksista, niin silti yhteistyön toivottaisiin olevan tiiviimpää. Icehearts- kasvattajien toivotaan edelleen tulevaisuudessa osallistuvan yhteisiin palavereihin ja asiakastapaamisiin.

Opettajien haastattelusta nousi esiin myös tarve vastaavanlaisen toimintaan tytöille. Myös tyttöjen pärjäämisestä ja kehityksestä ollaan huolissaan ja siksi toivotaan, että tytöillekin voisi suunnitella samanlaista toimintaa kuin pojille. Miehen malli on myös tytöille erittäin tärkeä ja siksi koetaan, että samankaltaisella toiminnalla voitaisiin tukea heitä kasvussaan aikuisiksi naisiksi. Tällä hetkellä Icehearts- toiminta on tarkoitettu ainoastaan pojille. Kuten eräs opettajan sanoi tytöistä ja heidän tuen tarpeestaan:

”Työille vois perustaa kans jonkun vastaavanlaisen ryhmän. Siellä olis kyllä ihan potentiaalia samanlaiseen tukeen.”

Koulun henkilökunnan, ja erityisesti opettajakunnan, ulkopuoliset aikuiset kouluissa koetaan haastattelujen perusteella tärkeäksi. Opettaja toivoi, että työn tekemisen helpottamiseksi Iceheartsin työntekijöille löytyisi koululta oma tila jossa työskennellä lasten kanssa. Tällä hetkellä kasvattajavalmentajat työskentelevät joko koulun käytävällä sijaitsevassa pienessä nurkkauksessa tai mahdollisesti vapaana olevassa luokkahuoneessa. Hiljainen, oma tila jossa työskennellä lasten kanssa, olisi haastateltavien mukaan erittäin toivottavaa. Toiveena olisi, että mahdollisimman monella koululla olisi tämän kaltaista toimintaa, koska sillä koetaan olevan suuri merkitys paitsi lasten, niin myös koulun henkilökunnan arjessa:

”Että olis se sitten Icehearts tai joku muu vastaavan toimijan mukaan tuleminen.”

”Mun mielestä joka koulussa pitäis tänä päivänä olla jotakin...joku tietty määrä sosionomeja per oppilasmäärä...”

”Me tarvitaan aikuisia tänne kouluun. Sellasia aikuisia jotka ei oo opettajia.”

”Toiminnan vaikuttavuusaste verrattuna moniin muihin tukitoimiin on erinomainen.”

Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan sanoa, että moniammatillinen yhteistyö Iceheartsin, koulun ja sosiaalitoimen välillä koetaan merkitykselliseksi. Yksikään vastaajista ei kokenut, että yhteistyön tekeminen olisi turhaa tai siitä ei olisi mitään mainittavaa hyötyä. Yhteistyön määrä koettiin sekä sosiaalitoimessa että koulussa riittäväksi tämän hetkiseen työtilanteeseen nähden, mutta silti yhteistyön toivottiin tulevaisuudessa tiivistyvän entisestään. Tiiviimmällä yhteistyöllä tarkoitettiin tapaamisia, palaverieja sekä yhteydenpitoa ylipäätään. Haastateltavat kokivat, että omalla aktiivisuudellaan he pystyisivät myös vaikuttamaan yhteistyön luonteeseen.

Iceheartsin tärkeäksi rooliksi koettiin linkkinä oleminen näiden toimijoiden välillä. Iceheartsin työntekijä voi välittää lapsen kannalta oleellista tietoa vaitiolovelvollisuuden rajoissa sektorilta toiselle. Tämä linkki ja sen tuoma tiedonsiirron mahdollisuus tarkoittaa lapsen edunmukaisen tiedon siirtymistä sektorilta toiselle ja näin voidaan paljon kokonaisvaltaisemmin tukea lasta hänen kasvussaan aikuiseksi.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastattelujen tulosten perusteella huomasimme, että yhteistyö Iceheartsin ja koulun välillä on paljon tiiviimpää kuin Iceheartsin ja sosiaalitoimen välillä. Koulun puolelta nousi myös enemmän kehittämis ehdotuksia yhteistyön toteuttamiseksi. Haastattelukysymyksiä laatiessamme yritimme huomioida kysymysten soveltuvuutta molempiin haastattelupaikkoihin. Kuitenkin vastausten eritasoisuuden perusteella aloimme pohtia, olisiko ollut parempi tämän opinnäytetyön kannalta keskittyä vain yhteen haastattelupaikkaan? Vain yhteen toimijaan keskittyminen haastattelukysymyksiä laadittaessa olisi antanut meille mahdollisuuden täsmentää kysymyksiä vain yhdelle yhteistyötaholle. Kohdennettumilla kysymyksillä olisi voitu mahdollisesti painottaa eri näkökulmista yhteistyön merkityksellisyyttä sekä ehdotuksia sen kehittämiseksi. Esimerkiksi koulun edustajille laadituissa kysymyksissä olisi voitu ottaa huomioon tiivis, päivittäisellä tasolla tapahtuva yhteistyö sekä sen merkittävyys. Sosiaalitoimen kohdalla olisi voitu miettiä, miten Iceheartsin kanssa tehtävää yhteistyötä voitaisiin vahvistaa. Sosiaalitoimen puolelta kävi ilmi, että yhteistyötä Iceheartsin kanssa voitaisiin tehdä tiiviimminkin, mutta nykyiseen työtilanteeseen nähden sosiaalitoimen resurssit ovat niukat.

Haastateltavat tähän opinnäytetyöhön valikoitiin Iceheartsin toimesta. Perusteena haastateltavien valinnalle oli se, että näiden henkilöiden kanssa on tehty pitkään yhteistyötä. Haastattelun tulosten perusteella voidaan sanoa, että yhteistyötahot halusivat lisää informaatiota Iceheartsista sekä sen toiminnasta. Tämä toivomus tuli esiin sekä koulun että sosiaalitoimen puolelta. Näiden seikkojen perusteella – pitkä yhteistyöhistoria sekä tietämättömyys toisen toiminnasta – mietimme, miten yhteistyötä voidaan tehdä jos ei tunneta yhteistyötahojen toimintaa kunnolla molemmin puolin? Moniammatillisuudessa kyse on siitä, että eri toimijat yhdistävät tietonsa ja osaamisensa jotta asioita voitaisiin pohtia eri näkökulmista. Tämä on kuitenkin perusasia toimivan yhteistyön kannalta (Isoherranen ym. 2008: 34.) Yhteiseen tavoitteeseen pääseminen edellyttää yhteistyökumppaneiden tavoitteiden ja pyrkimysten tuntemista. Tiedon riittämättömyys Icehearts- toiminnasta voi viitata myös siihen, että toiminnan kehittyessä ja laajentuesssa haluttaisiin saada nopeammin ajankohtaista tietoa yhteistyön suunnasta.

Opinnäytetyömme perusteella voidaan sanoa, että yhteistyö on merkityksellistä niin sosiaalityöntekijöille kuin koulun yhteyshenkilöille. Paitsi että kaikilla toimijoilla on yksi yhteinen missio, eli auttaa lapsia heidän tasapainoisessa kasvussaan aikuisiksi, niin haastateltavat kokevat myös saavansa itse erittäin tärkeän ammatillisen tuen ja kasvun väliseen yhteistyöstä Iceheartsin kanssa. Haastateltavat kokevat, että tämänkaltaisella yhteistyöllä voidaan vastata siihen tarpeeseen joka muuttuvasta yhteiskunnasta nousee. Muutama haastateltava kokee, että sosiaaliset vaikeudet lasten kasvuympäristöis-

sä eivät ole poistumassa vaan ne ennemminkin monimuotoistuvat. Tässä korostuu moniammatillisen yhteistyön tarve kun pyritään auttamaan lapsia erilaisine tarpeineen, yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tärkeänä tuloksena voitaisiin pitää sitä, että Icehearts- toiminnan koetaan olevan jo juurtunut tukitoimi koulussa, jossa haastattelut toteutettiin. Toiminnasta yhteisen asian hyväksi hyötyvät sekä oppilaat että koulun henkilökunta. Tämä korostaa tämänkaltaisen toiminnan merkityksellisyyttä. Haastattelujen pohjalta nousi toive, että tällaista toimintaa olisi mahdollista järjestää useammille ikäluokille ja kaikissa kouluissa.

Tämän vuoden puolella ilmestyneessä Opettaja- lehden artikkelissa on kyselytutkimuksen pohjalta havahduttu pohtimaan opettajien työtä ja työnkuvaa muuttuvassa koulukulttuurissa (Opettaja 8-9.) Esimerkiksi monikulttuurisuuden lisääntyminen ja maahanmuuttajien keskittyminen tietyille asuinalueille on yksi tämän päivän suurista haasteista opettajien työskentelylle.

Opettaja- lehden tutkimus tukee meidän opinnäytetyöstämme saatua tulosta, että koulussa on tarvetta aikuisille, jotka eivät kuulu koulun henkilökuntaan. Haastattelutulosten perusteella voidaan sanoa, että tällaisia aikuisia voivat olla esimerkiksi sosiaalityöntekijä ja sosionomi. Iceheartsin kaltaisen kolmannen sektorin toimijalle on selvästi tilaa ja tarvetta koulumaailmassa myös siksi, että osa joukkueessa pelaavista pojista on maahanmuuttajataustaisia. Haastattelutulosten perusteella voidaan sanoa, että ylimääräisen aikuisen avulla pystytään antamaan opettajalle konkreettinen tuki luokkatyöskentelyyn. Tämän tuen avulla voidaan rauhoittaa luokkatyöskentelyä ja huomioida paremmin lapsen yksilöllisiä tarpeita. Tässä Icehearts- toiminta vastaa koulumaailmasta nousevaan tarpeeseen, koska toiminta on hyvin kokonaisvaltaista ja tukee paitsi lasta, niin myös hänen perhettään. Opettajat kokivat myös kasvattajavalmentajan tärkeänä linkkinä koulun ja perheen välillä.

Sosiaalitoimen ja Iceheartsin välinen yhteistyö on hyvin paljon strukturoidumpaa kuin yhteistyö koulun kanssa. Sosiaalitoimen työtä ohjaavat kuitenkin tiukat lait, kuten lastensuojelulaki, joiden puitteissa sosiaalityöntekijät työtään tekevät. Haastattelussa sosiaalitoimen edustaja kertoi, että ulkopuolisen toimijan täytyy ymmärtää ne lainalaisuudet ja raamit, joiden sisällä sosiaalityöntekijät työtään tekevät. Nämä tarkkaan määritellyt raamit eivät anna niin paljon joustamisen varaa ja liikkumatilaa yhteistyön toteuttamiselle kuin koulussa. Sosiaalitoimella on olemassa tarkat reunaehdot toiminalleen ja nämä reunaehdot määrittyvät lain mukaan. Sosiaalitoimesta korostettiin, että avoimella vuorovaikutuksella luodaan ymmärrystä eri toimijoiden toimintaperiaatteista sekä realistisista mahdollisuuksista yhteistyön tekemisessä. Tästä näkökulmasta pohdimme, mi-

ten yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa voidaan kehittää tulevaisuudessa? Ja onko se edes mahdollista? Sosiaalitoimen haastattelujen perusteella voidaan sanoa, että Icehearts- toiminnan tärkeys ymmärretään kyllä sosiaalitoimessa, mutta yhteistyön toteuttaminen vaikuttaisi olevan hankalaa juuri näiden edellä mainittujen reunaehtojen vuoksi. Yhteistyön kehittämiseen liittyvät asiat eivät ole sosiaalitoimessa yksiselitteisiä ja sitä tukee myös se, ettei uusia kehittämisehdotuksia yhteistyölle saatu haastateltavilta niitä kysyttäessä.

Koemme saaneemme vastauksen tutkimusongelmaan. Icehearts toivoi tällä opinnäytetyöllä selvitettävän, mikä merkitys yhteistyöllä on koulun ja sosiaalitoimen työntekijöille ja heidän työskentelynsä sekä kuinka yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tutkimustulokset saattoivat olla ennalta arvattavissa jo ennen opinnäytetyön aloittamista muun muassa siinä, kuinka yhteistyötahot kokivat yhteistyön merkityksellisyyden. Yhteistyötä ei luultavasti olisi koskaan aloitettu ilman jonkinlaista ennakkokäsitystä yhteistyöstä ja sen merkityksellisyydestä. Tarkoituksenamme oli kuitenkin tuottaa opinnäytetyö joka tuo tutkittua tietoa ja teoreettisesti perusteltua pohjaa oletuksille. Olemme monipuolisesti tuoneet opinnäytetyössämme esille tutkimustulokset. Tuloksista on nähtävissä poikkihallinnollisen yhteistyön merkityksellisyys tämän päivän yhteiskunnassa.

Rahan merkitys korostui jokaisen haastateltavan vastauksissa. Johtopäätöksenä voidaan sanoa, että yhteistyö olisi luultavasti paljon tavoitteellisempaa ja motivoituneempaa jos voitaisiin luottaa siihen, että toiminta jatkuu vakaan rahoituksen turvin. Haastateltavat kokivat yhteistyön estäväksi tekijäksi rahoituksen epävarmuuden ja siitä johtuvan pitkäaikaisen ja suunnitelmallisen yhteistyön mahdottomuuden.

Rekrytointiin ja sen tärkeyteen saimme vastauksia useammalta haastateltavalta. Toisaalta oltiin sitä mieltä, että on hienoa kun toiminta kasvaa sekä kehittyy ja on sitä myöten yhä useampien lasten saatavilla. Samaan aikaan kuitenkin pohdittiin sitä, miten voidaan taata onnistumiset rekrytoinnissa kun kasvattajavalmentajien määrä lisääntyy. Haastateltavat katsoivat, että onnistuneet valinnat rekrytoinnissa takaavat onnistuneen yhteistyön toteutumisen myös tulevaisuudessa. Samalla koettiin, että hyvät työntekijät pitävät myös yllä koko organisaation positiivista mainetta. Tällä hetkellä kasvattajavalmentajina työskenteleviin työntekijöihin oltiin erittäin tyytyväisiä.

Yhteistyön merkityksellisyydestä puhuttaessa mietimme, että seuraavia tutkimus- tai opinnäytetyökohteita voisivat olla myös muut kunnat joissa toimintaa järjestetään. Näissä kunnissa voitaisiin tutkia paitsi toiminnan vaikuttavuutta perheisiin, yhteistyötahoihin ja Icehearts- kasvattajavalmentajiin, niin myös Icehearts- toiminnassa jo mukana

olleisiin poikiin ja heidän perheisiinsä. Toiminnan ja yhteistyön kehittämiseksi on erittäin tärkeää tietää esimerkiksi se, miten jo lopettaneet nuoret aikuiset kokivat tämänkaltaisen Icehearts- toiminnan ja siihen liittyvän moniammatillisen yhteistyön. Ja tärkeimpänä sen, oliko sillä minkäänlaisia vaikutuksia heidän elämäänsä. Tutkimuksilla voitaisiin osoittaa miten he ovat esimerkiksi kokeneet ylimääräisten aikuisten läsnäolon koulussa sekä perhetapaamisissa sosiaalitoimen kanssa. Tutkimus tai opinnäytetyö tuottaisi tärkeää kokemusperäistä informaatiota joilla on suurta arvoa toiminnan ja yhteistyön kehittämisessä. Yhteistyössä toimivien tahojen tapaa toimia asiakkaiden hyväksi tulisi aina tarkastella erityisesti myös asiakkaan, eli tässä tapauksessa lasten, näkökulmasta.

9 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS

Hirsjärven ym. (2010) mukaan jokaisen tutkimuksen luotettavuutta pitää arvioida. Luotettavuuden testaamiseen voidaan käyttää useita eri keinoja. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole olemassa vain yhtä yksittäistä luotettavuuden mittaria vaan luotettavuus tulisi näkyä kaikissa työn eri vaiheissa. Tärkeä luotettavuuden mittari on se, kuinka tarkasti jokaista työskentelyvaihetta kuvataan lukijalle (Tuomi 2007: 150). Laadullisessa tutkimuksessa tulee käydä ilmi, mitä tutkimuksessa on tehty ja kuinka tuloksiin on päästy. Tekstistä tulee selvästi ilmetä muun muassa kuinka haastattelupaikka on valittu, oliko haastattelutilanteissa jotakin erityistä ja kuinka haastattelija itse on kokenut haastattelutilanteen sujuneen (Hirsjärvi ym. 2010: 231–232.)

Tapa, jolla haastateltavat valikoituivat, saattaa vaikuttaa tämän opinnäytetyön luotettavuuteen. Haastateltavat valikoituvat tähän opinnäytetyöhön kokonaisuudessa Iceheartsin toimesta. Icehearts määritteli ketkä olisivat varteen otettavat henkilöt haastateltaviksi. Perusteena Iceheartsin valikoimiin haastateltaviin oli pitkä yhteistyöhistoria. Nyt haastateltavien valinta tapahtui siis sen toimijan taholta, jolle opinnäytetyön toteutimme.

Puhuttaessa tutkimuksen arvioinnista voidaan käyttää käsitettä validius joka tarkoittaa sitä, että onko opinnäytetyössä onnistuttu mittaamaan sitä mitä oli tarkoitus mitata. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että onnistuttiinko kysymysten laadinnassa ajatellen tutkimusongelmaa. (Tuomi 2007: 150). Kysymyksiä laadittaessa pyrimme muodostamaan kysymyksistä sellaisia, että niihin ei jäisi tulkinnan varaa. Mielestämme laaditut kysymykset olivat onnistuneita, koska ne olivat tarkkoja ja yksinkertaisia. Tämän opinnäytetyön kohdalla jäimme silti miettimään, olivatko välttämättä kaikki asettamamme haastattelukysymykset oleellisia tämän tutkimusongelman kannalta. Esimerkiksi oliko

tämän opinnäytetyön kannalta oleellista tietää haastateltavien työnkuvaa käytännössä? Toisaalta tämä voi myös laittaa ajattelemaan, että jäikö jotain mahdollisesti tärkeää opinnäytetyöhömmä liittyen kysymättä? Opinnäytetyömme validiutta tarkasteltaessa voidaan kuitenkin todeta, että tutkimusongelmaan on saatu vastaus. Kysyimme haastateltavilta yhteistyön alkamisesta, siitä mitä se on tällä hetkellä sekä siitä, miten he toivoisivat yhteistyötä kehitettävän tulevaisuudessa.

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuuden mahdollisuutta. Tarkoituksena on tuottaa ei- sattumanvaraisia tuloksia, jotka ovat riippumattomia vaihtuvasta haastattelijoista tai muista mahdollisista muuttuvista tekijöistä. (Hirsjärvi ym. 2010: 231). Haastattelut toteutettiin jokaiselle haastateltavalle sisällöltään samanlaisina. Lisäksi voidaan sanoa, että yhdenkaltaisuus sekä haastattelukysymyksissä että tarkentavissa kysymyksissä säilyi.

Ennen haastattelujen toteuttamista lähetimme haastateltaville informaatiokirjeet opinnäytetyöstämme sekä tulevista haastatteluista. Valitettavasti meistä johtumattomista syistä infokirjeet eivät tavoittaneet toimipisteessä kaikkia haastatteluun osallistuneita ennen haastattelua tai he eivät olleet sitä muusta syystä lukeneet. Etukäteen lähetetyn informaation tarkoitus oli tuottaa haastateltaville tietoa opinnäytetyön tarkoituksesta sekä motivoida heitä tulevaan haastatteluun. Koska osallistujat eivät kirjettä nyt erinäisistä syistä lukeneet, ei informaatiokirjeemme tarkoitus tämän opinnäytetyön osalta toteutunut. Voidaan miettiä, oliko tällä mahdollisesti jonkinlaista vaikutusta esimerkiksi haastateltavien motivaatioon. Haastateltavat itse eivät kokeneet tätä ongelmalliseksi, ja niinpä kertosimme osalle haastateltavista ennen haastattelun aloitusta sen, miksi olemme tätä opinnäytetyötä tekemässä.

Haastattelutilanteissa oli myös muutama häiriötekijä, mutta emme koe niiden vaikuttaneen tulosten luotettavuuteen. Ensimmäisen haastattelun aikana alkoi oppilaiden hätäpoistumisharjoitus johon ohjeet annettiin koulun keskusradion kautta. Tämä katkaisi haastattelun noin minuutin ajaksi, mutta keskustelu jatkui sujuvasti pienestä tauosta huolimatta. Nauhalta voi kuulla, että haastateltava jatkoi siitä mihin oli joutunut aiemmin kertomansa keskeyttämään. Toisen haastattelun aikana haastattelutilanteen ulkopuolinen henkilö häiritsi haastattelurauhaa tulemalla tilaan omilla avaimillaan vaikka ovi oli lukittu ja olimme työntekijän omassa huoneessa. Loppujen lopuksi häiriöt olivat kuitenkin pieniä eivätkä edellyttäneet esimerkiksi haastateltavan poistumista tilasta missään vaiheessa.

10 POHDINTA

Pohdinnan tarkoitus on selvittää koko opinnäytetyön prosessia alusta alkaen sekä pohdita sitä, miten tämä opinnäytetyö on kehittänyt omaa ammatillista kasvuamme. Tulemme miettimään sitä, teimmeko oikeita ratkaisuja kaikkien valintojen suhteen, kuten aineistonkeruussa ja haastattelukysymysten asettelussa. Tämä opinnäytetyöprosessi on ollut meille kummallekin pitkä ja haastava prosessi joka on toisaalta ollut opettava ja vahvistava kokemus meille kummallekin.

Meillä molemmilla oli jo ennestään kokemusta ammatillisen opinnäytetyön tekemisestä aiemman koulutuksen myötä. Kuvittelimme tietävämme mihin olimme ryhtymässä kun aloimme suunnitella opinnäytetyötämme. Kuitenkin kohtasimme jo opinnäytetyön prosessin alkuvaiheilla erinäisiä haasteita joita emme olleet kohdanneet aiempien opinnäytetöidemme kohdalla. Oma mielenkiintomme tämän kaltaista toimintaa kohtaan meinasi tuottaa hankaluuksia tutkimusongelman rajaamisen sekä oman asenteemme näkymisessä raportissa. Saimme suunnitteluseminaareissa palautetta siitä, että työstämme paistaa puolueellinen asenne Icehearts- toiminnasta. Tällainen puolueellisuus vie opinnäytetyöltä uskottavuuden. Tutkimusongelman tarkka määrittäminen vei meiltä paljon aikaa prosessin alussa, mutta lopulta hahmotimme työmme tavoitteet ja tarkoituksen. Toisaalta työelämäkumppanilla oli paljon ajatuksia, ideoita sekä tarvetta toimintansa tutkimiseen ja toi meille lisää haasteita työn rajaamiseen ammattikorkeakoulutasoisen opinnäytetyön raameissa.

Opinnäytetyön raamien hahmottuessa, aloimme miettiä tämän opinnäytetyön kannalta sopivaa joukkoa vastaamaan tutkimuskysymyksiimme. Keskusteluissa työelämäkumppaneiden kanssa kyselimme mahdollisia haastateltavia ja tässä yhteydessä saimme opinnäytetyössämme haastateltujen henkilöiden nimet ja yhteystiedot. Aluksi ehdotuksia haastateltaviksi tuli useampia kuin mitä lopulta haastateltiin. Rajauksen opinnäytetyömme raameihin sopivaksi teimme lopulta yhdessä Iceheartsin edustajien kanssa. Haastattelujen jälkeen pohdimme, teimmeko oikean rajauksen haastateltavien suhteen. Osasimmeko rajata kuitenkin juuri oikeat henkilöt vastaamaan opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin? Haastattelutilanteiden jälkeen huomasimme, että vain yksi viidestä haastateltavasta tekee tällä hetkellä aktiivista yhteistyötä Iceheartsin kanssa. Neljällä muulla on kyllä käsitys ja ymmärrys Iceheartsin työstä, mutta yhteistyön määrä ei ole kovin merkittävä tällä hetkellä.

Oleellista opinnäytetyön kannalta oli haastattelukysymysten asettelu. Jo haastattelukysymyksiä laatiessamme pohdimme, toteutuuko opinnäytetyömme validius. Haastattelujen jälkeen pohdimme, olisimmeko voineet laatia muutaman kysymyksen enemmän

saadaksemme vastauksen tutkimusongelmaamme. Mielestämme saavutimme kuitenkin työllemme asetetut tavoitteet ja opinnäytetyön tulokset osoittavat, että saimme vastauksen tutkimusongelmaamme. Työn tavoite oli selvittää yhteistyön merkittävyyttä ja onnistuimme tässä hyvin. Opinnäytetyön tulos antaa Iceheartsille tietoa tämän hetkestä yhteistyöstä, sekä tietoa, jota se voi hyödyntää toimintansa kehittämisessä tulevaisuudessa sekä parhaimmillaan kehittää poikkihallinnollista yhteistyötä koulun ja sosiaalitoimen kanssa.

Me molemmat koimme haastattelutilanteet erittäin haastavina. Mietimme molemmat omaa rooliaamme haastattelijoina. Teimme paljon huomioita omasta työskentelystäämme haastattelijoina, kuten esimerkiksi itsevarmuuden merkitys, luottaminen omiin taitoihin ja kykyihin, ympäristön merkitys paitsi haastateltavalle niin myös haastattelijalle sekä erityisesti kyky selvittää kysymyksiä haastateltaville niin, että kysymysten merkitys ei kuitenkaan muutu haastattelujen välillä. Viimeksi mainittu kohta oli merkittävää huomioida opinnäytetyön tulosten kannalta.

Haastavaa opinnäytetyön tekemisessä oli aineiston analysointi sekä teemoittelu. Pohdimme, miten päästä sellaisiin oleellisiin tuloksiin monipuolisesti jotka palvelisivat muitakin kuin Iceheartsin edustajia. Analysointivaiheessa haasteeksi muodostui se, että aikaväli haastatteluaineiston keräämisestä sen purkuun ja johtopäätösten tekemiseen muodostui aika pitkäksi. Aikataulusongelmat nousivat tässä suureen osaan, sillä olimme päättäneet alusta asti, että toteutamme opinnäytetyömme yhdessä vaihe vaiheelta. Halusimme opinnäytetyömme olevan rakenteeltaan selkeä ja helposti luettava.

Opinnäytetyön tulokset antavat myös muille aiheesta kiinnostuneille, kuten sosiaalialan ammattilaisille, tärkeää tutkittua tietoa tämänkaltaisen toiminnan merkityksellisyydestä. Lisäksi opinnäytetyö selvittää sitä, kuinka yhteistyö näkyy ja miten sitä voitaisiin kehittää niin, että se palvelisi kaikkia osapuolia. Opinnäytetyön tulokset palvelet siis myös muitakin kuin pelkästään Iceheartsin toimijoita ja yhteistyökumppaneita.

Haastattelujen tulosten perusteella sekä tulevana sosiaalialan ammattilaisina voidaan pohtia, mikä olisi sosiaalialan työntekijöiden mahdollinen työnkuva muun muassa kouluissa tulevaisuudessa. Teoriaan tutustuminen tämän opinnäytetyön tekemisen yhteydessä antoi ymmärryksen, että poikkihallinnollinen sekä moniammatillinen yhteistyö on paitsi tuloksellista, niin sille on myös oikea tarve. Teoria vahvisti ymmärrystämme siitä, että yhteiskunnan muutosten myötä on erittäin tärkeää siirtää tietoa ja ammattitaitoa eri ammattikuntien välillä. Tulevaisuudessa tulemme varmasti kohtaamaan työympäristöjä, joissa tiedon siirto ja yhteistyön merkitys ovat työvälineitä joiden avulla voidaan tehdä

ja kehittää työtä asiakkaiden hyväksi. Tässä koemme olevamme tulevana sosiaalialan ammattilaisina hyvässä asemassa, sillä tämä opinnäytetyö antoi meille näkökulmaa yhteistyön merkittävydestä ammattimme toteuttamisessa.

Sosiaalialan ammattilaiselle tämä opinnäytetyö vahvistaa ajatusta siitä, että kouluihin tarvitaan ja kaivataan sosiaalialan ammattilaisten ammattitaitoa. Kouluissa opettajien työnkuvaan kuuluu myös kasvatukselliset ja lapsen kasvua ja kehitystä tukevat elementit (Perusopetuksen opetussuunnitelma). Kuitenkin jo aiemmin mainitut muuttuva yhteiskunta sekä muuttuva koulukulttuuri vähentävät opettajien mahdollisuuksia keskittyä oppilaisiin yksilöinä ja kokonaisvaltaisesti.

Opinnäytetyön tuloksista voidaan huomata, että koulumaailma haluaa yhteistyökumppaneiksi eri alojen ammattilaisia joiden kanssa yhteistyössä voidaan lapsille turvata yksilöllisen kasvun tuki. Sosiaalialan työntekijöillä ei ole opetuksellisia valmiuksia toimia kouluissa, mutta sosionomit voisivat esimerkiksi pitää iltapäivisin ja miksei myös päivien aikana erilaisia ryhmiä joissa voidaan lapsia huomioida yksilöllisesti. Sosionomeilla voisi olla myös ala-asteikäisille räätelöity vastaanotto koulun tiloissa. Tällaisella vastaanotolla lapsi voisi käydä turvallisen aikuisen kanssa keskustelemassa mistä tahansa mieltään askarruttavasta asiasta.

Sosionomi olisi koulutuksensakin puolesta oikea henkilö toimimaan kuuntelijana ja tarvittaessa hän voisi ohjata lasta tai nuorta eteenpäin oikean palvelun piiriin. Ala- ja yläasteikäisille elämää järjestyttäviä kokemuksia saattaa tapahtua koulupäivien ajanakin, joten olisi paitsi nuorta niin myös ammattilaisia parhaiten palvelevaa, että apu ja tuki saataisiin annettua heti kun tilanne sitä vaatii. Sosiaalialan ammattilainen voisi siis luontevasti olla osa koulumaailmaa ja toimia lähellä lapsia ja olla paikalla silloin kun eniten tarvitaan.

Tämän opinnäytetyön pohjalta voidaan työelämän yhteistyökumppanille viestittää, että heidän toimintansa koetaan yhteistyötahojen mielestä erittäin tärkeäksi. Iceheartsin yhteistyötä muihin toimijoihin voisi kehittää tulevaisuudessa siten, että esimerkiksi keran vuodessa järjestön edustajat pitäisivät palaveria yhteistyökumppaneidensa kanssa. Tällaisessa tilaisuudessa he voisivat kertoa ajatuksiaan kuluneesta vuodesta ja antaa samalla tietoa suunnitelmistaan tulevan vuoden varalle. Tällainen avoimuus voisi olla hyvä keino vastata yhteistyökumppaneiden tarpeeseen tiiviimmästä yhteistyöstä.

Toinen kehittämiskohde toiminnalle voisi olla tyttöryhmän perustaminen. Tyttöjen kasvun tukemiseen haluttaisiin koulun puolelta lisää tukea ja Icehearts- toiminnan avulla

voitaisiin mahdollisesti vastata tähän tarpeeseen. Toiminnan sisältöä voisi tyttöryhmien kohdalla muokata niin, että toiminta houkuttelisi tyttöjä mukaan. Tyttöjen kanssa voisi pelata jalkapalloa ja sählyä samalla tavalla kuin poikienkin kanssa, mutta kasvattaja-valmentajina voisi olla mukana muutama nainen. Miehen mallia ja merkitystä ei ole mielestämme syytä väheksyä tyttöjenkään kasvun tukemisessa. Isät ovat tärkeitä miehiä niin tytöille kuin pojillekin heidän lapsuudessaan. Iceheartsin toiminnan ideologiaa miehen mallista ja liikunnallisesta joukkueurheilusta ei ole siis syytä muuttaa tyttöjenkään kohdalla, mutta pienillä muutoksilla toiminta voisi palvella tyttöjä erinomaisesti.

LÄHTEET

- Aarnio, Helena 1999. Dialogia etsimässä. Vammala. Vammalan kirjapaino Oy
- Eronen, Anne – Londén, Pia – Perälähti, Anne – Siltaniemi, Aki – Särkelä, Riitta 2010: Sosiaalibarometri 2010. Vaasa: FRAM.
- Harisalo, Risto – Miettinen, Ensio 2004: Hyvinvointivaltio – Houkutteleva lupaus vai karvas pettymys. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Helander, Voitto 1998: Kolmas sektori. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka - Remes, Pirkko - Sajavaara, Paula 2010: Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Hokkanen, Liisa – Kinnunen, Petri – Siisiäinen, Martti (toim.) 1999: Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hölsömäki, Heidi (toim.) 2008: Yhdessä liikkeelle. Yhdistykset ja kunnat liikunnan kumppaneina. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Icehearts 2009. Materiaalisalkku. < <http://www.icehearts.fi/?sivu=materiaalisalkku>>. Luettu 23.3.2010.
- Isoherranen, Kaarina – Rekola, Leena – Nurminen, Raija 2008: Enemmän yhdessä, moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Juhila, Kirsi – Forsberg, Hannele – Roivainen, Irene (toim.) 2002: Marginaalit ja sosiaalityö. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.
- Järvinen, Pertti - Järvinen, Annikki 1996: Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpaja Oy.
- Kantola, Anu – Kautto, Mikko 2002: Hyvinvoinnin valinnat. Suomen malli 2000-luvulla. Helsinki: Edita Prima Oy
- Kiander, Jaakko – Lönnqvist, Henrik 2002: Hyvinvointivaltio ja talouskasvu. Vantaa: WSOY
- Kilpala, Veli- Matti. Sähköpostihaastattelu 16.11.2011, 21.3.2011
- Kuula, Arja 2006: Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Laamanen, Elina – Ala-Kauhaluoma, Mika – Nouko-Juvonen, Susanna 2002: Kuntien ja kolmannen sektorin projekti yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kokeimuksia ja kehittämisajatuksia. Helsinki: Kuntatalon paino.
- Norden. Pohjoismainen ministerineuvosto.<<http://www.norden.org/fi/tietoa-yhteistyoeastae/yhteistyoealueet/pohjoismainen-hyvinvointimalli>>. Luettu 19.2.2011.
- Opettaja- lehti 8-9 2011. Lukijakysely: maahanmuuttajat ovat kouluille rikkaus ja rasite. <http://www.opettaja.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2011_08/156481.htm> Luettu 25.2.2011.

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus. Luettu 31.3.2011.
- Siljander, Pauli – Ulvinen, Veli-Matti 1996. Syrjäytymisestä selviytymiseen. vaikeuksien kautta elämänhallintaan. Oulu: Monistus ja kuvakeskus.
- Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710. Finlex
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710>> Luettu 20.11.2010.
- Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Elli Aaltonen, liittohallituksen puheenjohtaja – Riitta Särkelä, toiminnanjohtaja. 2004. <www.stkl.fi/lausunnot_spc.html>. Luettu 19.2.2011.
- Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli 2007: Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuomi, Jouni 2009: Tutki ja kirjoita. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turkka, Ilkka - Turkka, Ville 2008: Icehearts. Joukkue kasvun tukena. Juva: WS Bookwell Oy.
- Vartiamäki, Teemu – Niemelä, Miika 2010: Icehearts – Koulun kyljessä. Vaasa: Arkmedia Oy.
- Vartiamäki, Teemu. Sähköpostihaastattelu 21.2.2011.

Hei!

Olemme Sosionomi-opiskelijoita Metropolia ammattikorkeakoulusta ja opiskelemme viimeistä vuotta sosionomeiksi. Tavoitteena on valmistua keväällä 2011. Icehearts Ry:n yhteydenotosta olemme tekemässä heille laadullista tutkimusta järjestön toiminnan vaikuttavuudesta koulu- ja sosiaalityössä. Yhteistyössä Icehearts-toimijoiden kanssa valitsimme Teidät haasteltavaksi opinnäytetyötä varten.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tutkimustietoa jota Icehearts voi hyödyntää toimintansa kehittämiseen tulevaisuudessa. Tutkimuksen avulla voidaan tarjota ammatillinen tuki eli työväline, jonka avulla vahvistetaan ja kehitetään poikkihallinnollista yhteistyötä Iceheartsin, sosiaalitoimen ja koulujen välillä. Iceheartsin toiminnan vaikuttavuudesta sosiaalitoimeen ja kouluun ei ole aiemmin tehty tutkimusta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda näyttöä toimintamallin kannattavuudesta ja merkittävydestä ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä.

Opinnäytetyömme tullaan toteuttamaan haastattelemalla Tapulin sosiaalipalvelutoimiston työntekijöitä sekä Siltamäen ala-asteen henkilökuntaa. Haastattelut tulevat perustumaan vapaaehtoisuuteen. Raportoinnin kannalta oleellista on, että tutkimuksessa tullaan käyttämään haastattelijoiden ammattinimikkeitä. Tutkimus tulee muulla tavoin säilyttämään haastateltavien anonymiteetin koko tutkimusprosessin ajan ja haastatteluaineisto tullaan käsittelemään sekä hävittämään asianmukaisesti. Käytössämme on haastattelutilanteessa nauhuri. Haastattelunauhat tullaan tuhoamaan niin, että niitä ei voi kuunnella.

Haastatteluaineisto tullaan keräämään marras-joulukuussa viikoilla 47–48. Toivomme, että voisit varata kyseisiltä viikoilta itsellesi parhaiten sopivan haastatteluajan. Viikolla 40 tulemme olemaan uudestaan sinuun yhteydessä puhelimitse sopiaksemme haastattelusta. Toki voit olla myös meihin yhteydessä jos haluat. Haastattelu on kestoltaan n.1h ja tulemme mielellämme työpisteeseen haastattelua tekemään.

Valmis opinnäytetyö tullaan luovuttamaan Iceheartsin käyttöön. Tämän lisäksi tutkimusaineistoa käytetään ainoastaan aihetta koskevassa tieteellisessä tutkimuksessa ja -opetuksessa. Valmis opinnäytetyö tullaan lisäksi esittelemään koulullamme päättöseminaarissa ensi keväänä.

Kiitämme halustasi osallistua tutkimukseemme. Toivomme, että otatte meihin yhteyttä jos jokin asia jää mietityttämään. Mukavaa syksyn alkua!

Terveisin,

Sanna Strömdahl p. XXX-XXXXXXX

Heli Sillman p. XXX-XXXXXXX

Taustatiedot

1. nainen / mies
2. koulutus
3. ammattinimike
4. kauan työskennellyt ammatissasi
5. työtehtävien kuvaus

Haastattelukysymykset

1. Milloin yhteistyösi Iceheartsin kanssa alkoi?
2. Miten yhteistyö sai alkunsa?
3. Mitä on sinun ja Iceheartsin välinen yhteistyö käytännössä?
 - a. millaista yhteistyö on?
 - b. koetko yhteistyön määrän riittäväksi?
4. Millä tavalla Icehearts- toiminta vaikuttaa omaan työhösi?
5. Onko yhteistyö vastannut odotuksiasi? Millä tavoin?
6. Mitä odotuksia sinulla on työntekijänä Icehearts- toimintaa kohtaan?
7. Miten koet julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyön toteutuvan käytännössä?
 - a. "Ulkopuolinen" palveluntuottaja eli Icehearts, 3.sektori vs. kunnallinen
8. Koetko yhteistyön Iceheartsin kanssa tärkeäksi? Perustele.
9. Millaiset seikat edistävät/estävät yhteistyötä?
10. Mitä mahdollisuuksia Icehearts- yhteistyö tarjoaa sinulle?
11. Miten koet yhteistyön kehittyneen?
 - a. Tehdäänkö yhteistyötä enemmän/vähemmän nyt kuin ennen?
12. Onko sinulla kehittämisehdotuksia yhteistyön suhteen? Jos on, niin mitä?
13. Mikä merkitys yhteistyöllä on mielestäsi tulevaisuutta ajatellen?